ПРАЛЕТАРЫІ ЎСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Літаратура і мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЎЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАЎ БССР

№ 90 (1727) | Нядзеля, 11 лістапада 1962 года | Цана 4 кап.

У ГЭТЫМ НУМАРЫ

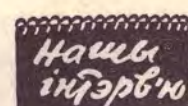

КАЛІ ЛАСКА, ДАРАГІЯ БРАТЫ!

ДА ДЗЁН ЧЭХАСЛАВАЦКАЙ КУЛЬТУРЫ Ў БЕЛАРУСІ

Калі мы збіраліся да старшыні Беларускага аддзялення Таварыства савецка-чэхаславацкай дружбы міністра вышэйшай, спецыяльнай сярэдняй і прафесіянальнай адукацыі БССР Міхаіла Васільевіча Дарашэвіча, каб пагутарыць аб будучых Днях чэхаславацкай культуры, нам прыгадаліся радкі беларускага паэта:

У слаўнай Празе, у
старажытным Градзе,
Не злічыш спраў даўнейшага
майстэрства:
Спічастых вежаў, што ўзляцелі
ў неба,
Разбяных дрэў, шумнейшых,
як у пушчы,
Чыгунных коней, што заржуць,
здаецца,
Людзей каменных з вуснамі
жывымі:
Спытайся толькі — вусны
зварухнуцца
І паплыве гарачая размова...

Так натхнёна выказвае паэт сваю пашану і сваё захапленне цудоўным майстэрствам адмысловых мастакоў, якія прымушаюць ззяць жывым бляскам шкло і надаюць непаўторнае хараство жалезу, якія ўмеюць ад сэрца спяваць і мужна змагацца за гонар айчыны... Увогуле кожны савецкі чалавек надзвычай шчыра захапляецца тым, што і як робяць нашы сябры з Чэхаславакіі. Мужны народ паэтаў і ўмельцаў, мастакоў і рабочых, салдат і аратых, — ён дарагі нам спрадвеку. І калі мы пачалі гутарку з Міхаілам Васільевічам, ён быццам бы падхапіў прачытаваныя вышэй радкі з верша і адразу прыгадаў мінулае: гісторыя захоўвае сапраўды шмат хвалюючага і цікавага пра дружбу славянскіх народаў і, у прыватнасці, пра братэрскія ўзаемаадносіны паміж беларусамі, чэхамі і славакамі. Яшчэ ў 1517—19 гг. Георгій Скарына менавіта ў Празе надрукаваў дваццаць дзве кнігі беларускага перакладу Біблії. Гэта быў прыклад ужо не толькі духоўных сувязей, а сапраўды працоўнага сяброўства. Нездарма ж чэшскія гісторыкі лічаць Георгія Скарыну адным з пачынальнікаў цесных сувязей паміж братнімі славянскімі нацыямі...

— Калі вы ўжо з газеты «Літаратура і мастацтва», — зазначыў Міхаіл Васільевіч, — і гаворку мы пачалі з першадрукара, дык спачатку і прыгадаем літаратурныя ўзаемаадносіны, якія любоўна песціліся і ўмацоўваліся на працягу стагоддзяў. Больш блізкія прыклады. Упершыню за межамі нашай краіны быў заўважаны дэмакратычны напрамак у творчасці Янкі Купалы іменна чэхаславацкімі дзеячамі. У часопісе «Славянскі пшэглед», які выдаваўся ў Празе, у 1911 годзе відны крытык А. Чэрны прыводзіў праграмны купалаўскі верш-маніфест «А хто там ідзе?» і падрабязна расказваў пра купалаўскую творчасць, знаёміў з літаратурнымі пошукамі маладога тады Якуба Коласа.

—Максіма Багдановіча таксама заўважылі чэхі раней, чым хто іншы за мяжой.

— Але. Там добра ведаюць яго паэзію і выступленні па пытаннях славянства, — гаворыць Міхаіл Васільевіч. — Яшчэ больш трывалымі сталі сувязі паміж пісьменнікамі нашай рэспублікі і Чэхаславакіі пасля Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. У 1925 годзе Чэхаславакію наведалі Я. Купала, Ц. Гартны і М. Чарот. Там яны асабіста пазнаёміліся з дэмакратычнымі і пралетарскімі паэтамі. У 1927 годзе група беларускіх пісьменнікаў (Я. Купала, Ц. Гартны, М. Зарэцкі і М. Чарот) зноў пабывала на берагах Влтавы. Тады ж у часопісах і газетах чэхаславацкія крытыкі надрукавалі ўдумлівыя і змястоўныя артыкулы пра развіццё беларускай савецкай літаратуры. Пра нашых паэтаў і празаікаў пісала тады газета «Рудэ права» — орган ЦК Камуністычнай партыі Чэхаславакіі. А пасля да нас прыехаў вядомы вучоны і грамадскі дзеяч Здэнек Няедлы, які сустракаўся і гутарыў у Мінску з пісьменнікамі. У Чэхаславакіі шырока адзначаліся 20-гадовыя юбілеі літаратурнай дзейнасці Янкі Купалы і Цішкі Гартнага. Да гэтага часу нас хвалююць словы, якімі адкрываўся нумар часопіса «Новае Руско», прысвечаны цалкам Беларусі: «Беларуская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка — самастойная беларуская дзяржава ў рамках СССР,—якая гэта сапраўды значная з'ява на карце Еўропы!» Так пісаў у 1929 годзе прафесар З. Няедлы.

Грамадскасць нашай рэспублікі таксама здаўна цікавіцца літаратурным жыццём Чэхаславакіі. На кніжных паліцах беларускіх чытачоў пачэснае месца займаюць томікі і тамы раманаў і вершаў чэхаславацкіх аўтараў. М. Зарэцкі, К. Крапіва і М. Лужанін пазнаёмілі беларускіх чытачоў з «Прыгодамі ўдалага ваякі Швейка» Яраслава Гашэка. Вельмі маляўніча і сакавіта быў гэты твор перакладзены на беларускую мову такімі выдатнымі знаўцамі народнай гаворкі! Варта было б падумаць аб перавыданні гэтага перакладу. Тым больш, што інсцэніроўку «Швейка» мяркуюць паставіць у Акадэмічным тэатры імя Янкі Купалы...

Дарэчы, аб тэатры. На афішах нашых тэатраў можна прачытаць назвы п'ес, якія належаць пяру чэхаславацкіх аўтараў: «Трэцяе жаданне» Блажэка, «Такое каханне» Кагоута, «Казачны домік» Стэгліка. А ў тэатрах братняй Чэхаславакіі ішла камедыя К. Крапівы «Хто смяецца апошнім». З вялікім поспехам выступаў на чэхаславацкай сцэне Дзяржаўны ансамбль танца БССР пад кіраўніцтвам А. Апанасенкі. Сярод гасцей, якіх мы чакаем з берагоў Влтавы і Дуная, ёсць дзеячы сцэны. Гэта артыст Штэфан Янчы з Браціславы і дырэктар пражскіх тэатраў Ота Орнаст.

— Каго яшчэ мы ўбачым сярод гасцей?

— З Брно прыедзе мастак Багуслаў Ягр, з Гаўлічкава Брода— выкладчык музыкі Гана Матаушкава, нашымі гасцямі будуць журналісты Йожына Бурашава, Браніслаў Хама, Уладзіміра Штрыцава і Антанін Тыц. Усе яны пабываюць на прадпрыемствах рэспублікі, у навучальных установах, у Палацы піянераў, у калгасах. Адбудуцца вечары, прысвечаныя савецка-чэхаславацкай дружбе. На іх выступяць нашы госці і члены Беларускага аддзялення Таварыства савецка-чэхаславацкай дружбы. У Мінску мы наладжваем фестываль лепшых чэхаславацкіх фільмаў, адкрываем кніжныя выстаўкі, арганізуем канцэрты, каб як мага больш шырока і ярка прадэманстраваць творчыя дасягненні братняга народа.

Зразумела, што не толькі ў галіне культуры ўмацоўваецца наша дружба. Для нас дарагія ўспаміны пра ваенны час, калі чэхі і славакі са зброяй у руках разам з намі змагаліся на фронце і ў партызанскіх атрадах супраць гітлераўцаў. Шмат беларусаў вялі барацьбу з фашысцкімі захопнікамі на зямлі Чэхаславакіі. Сяброўства, якое загартоўвалася ў сумеснай барацьбе, умацоўваецца і ў мірнай працы. Мабыць, дастаткова напомніць, што праз нафтаправод «Дружба» з нашай краіны ў Чэхаславакію паступіў першы мільён тон нафты. Што ж датычыць Беларусі, дык мы адпраўляем нашым сябрам трактары, камбайны, станкі, падшыпнікі і іншыя вырабы і сыравіну. А ў нас, як вы самі ведаеце, можна сустрэць вырабы славутых чэшскіх майстроў шкла, абутак з вядомай усяму свету фабрыкі «Світ», адзенне. Нашы спецыялісты высока адгукаюцца, у прыватнасці, аб абсталяванні для хімічнай прамысловасці, якое мы атрымоўваем з ЧССР.

Адбываюцца сустрэчы паміж прадстаўнікамі асобных прадпрыемстваў Беларусі і Чэхаславакіі. На Мінскім трактарным заводзе нашы рабочыя віталі спецыялістаў, сярод якіх быў вядомы пражскі зваршчык Атакар Влах, а ў Чэхаславакію ездзілі нашы землякі — наватары вытворчасці. Пошта прыносіць канверты з маркамі ЧССР на Мінскі падшыпнікавы завод, на віцебскую фабрыку «КІМ», на дрэваапрацоўчы завод у Мінску і на іншыя прадпрыемствы, якія падтрымліваюць сталыя сувязі з прамысловымі прадпрыемствамі Чэхаславакіі.

Наша Беларускае аддзяленне Таварыства савецка-чэхаславацкай дружбы існуе з мая 1961 года. Мы ўжо сёе-тое зрабілі, каб пазнаёміць грамадскасць рэспублікі з тым, як нашы чэхаславацкія сябры будуюць сацыялізм у сваёй краіне. Аддзяленні таварыства створаны ў калгасе «17 верасня» Нясвіжскага раёна, у Гомельскім інстытуце інжынераў чыгуначнага транспарту, на Мінскім заводзе аўтаматычных ліній і ў іншых калектывах. Нашы госці ў Дні чэхаславацкай культуры, якія будуць праходзіць з 14 па 20 лістапада, наведаюць і гэтыя аддзяленні. Сустрэчы з прадстаўнікамі краіны, якая ўпэўнена будуе падмурак камунізма, будуць своеасаблівым святам для ўсіх нас.

«Калі ласка, дарагія сябры!» — ад сэрца гаворым мы, чакаючы прыезду гасцей.

Б. БАРЫСАЎ.

ВЯЛІКАЕ ЯДНАННЕ ПАРТЫІ І НАРОДА

Масква. 7 лістапада 1962 года. Святкаванне 45-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Прадстаўнікі працоўных на Краснай плошчы.

Фота В. СОБАЛЕВА і В. ЯГОРАВА. ТАСС.

У КРАМЛЁЎСКІМ ПАЛАЦЫ З'ЕЗДАЎ

Радаснае, светлае свята прыйшло на неабдымную савецкую зямлю. У росквіце сваёй магутнасці сустракае краіна 45-ю гадавіну Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Да гэтага дня рыхтаваліся мільёны і мільёны працаўнікоў. З індустрыяльных прадпрыемстваў і будоўляў, з калгасных і саўгасных палёў, з раёнаў і гарадоў ідуць радасныя весткі.

Год назад з трыбуны XXII з'езда КПСС, які прыняў велічную праграму пабудовы камуністычнага грамадства, прагучаў заклік да ўпартай, самаадданай работы. І народ цяпер з гонарам падводзіць вынікі слаўных спраў.

Непаўторная ў сваім яркім убранні ззяючая мірыядамі агнёў сталіца нашай Радзімы. Вечарам 6 лістапада тысячы людзей прыйшлі ў Крамлёўскі Палац з'ездаў. Тут сабраліся прадстаўнікі некалькіх пакаленняў: старыя бальшавікі, якія прайшлі праз горан трох рэвалюцый, удзельнікі кастрычніцкіх баёў, і тыя, хто са зброяй у руках абараняў маладую Савецкую Рэспубліку, хто пазней умацоўваў эканамічную магутнасць СССР, змагаўся на франтах Вялікай Айчыннай вайны, хто цяпер аддае свае веды і сілы будаўніцтву камунізма.

Залу запоўнілі рабочыя сталічных прадпрыемстваў, члены брыгад і ўдарнікі камуністычнай працы, наватары вытворчасці, працаўнікі сельскай гаспадаркі Падмаскоўя, вучоныя, інжынеры, тэхнікі, дзеячы культуры, воіны Савецкай Арміі і Ваенна-Марскога Флоту, студэнты. Сярод прысутных — дэпутаты Вярхоўных Саветаў СССР і Расійскай Федэрацыі, міністры, кіраўнікі цэнтральных ведамстваў і ўстаноў. Прысутнічаюць шматлікія замежныя дыпламаты, госці з розных краін.

На ўрачыстым пасяджэнні прысутнічалі старшыня Камуністычнай партыі Іспаніі Даларэс Ібаруры, генеральны сакратар Партугальскай камуністычнай партыі Алвара Куньял, старшыня ЦК Камуністычнай партыі Нідэрландаў Пауль дэ Граот, дэлегацыя прадстаўнікоў Цэнтральнага блоку дэмакратычных партый і масавых арганізацый Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі на чале са старшынёй Народнай палаты ГДР Іяганесам Дзікманам, дэлегацыя Таварыства карэйска-савецкай дружбы на чале з членам ЦК Працоўнай партыі Карэі, галоўным рэдактарам газеты «Надон Сінмун» Хо Сок Сонам.

Бурныя апладысменты ўспыхнулі ў зале, калі ў прэзідыуме з'явіліся таварышы Л. І. Брэжнеў, Г. І. Воранаў, А. П. Кірыленка, Ф. Р. Казлоў, А. М. Касыгін, О. В. Куусінен, Д. С. Палянскі, М. С. Хрушчоў, В. В. Грышын, П. Н. Дземічаў, Л. Ф. Ільічоў, Б. М. Панамароў.

У прэзідыуме знаходзіліся старэйшыя члены Камуністычнай партыі Ф. Н. Пятроў, А. В. Арцюхіна, І. Г. Батышаў, Л. А. Фоціева, касманаўты Ю. А. Гагарын, Г. С. Цітоў, А. Р. Ніколаеў, П. Р. Паповіч.

Урачыстае пасяджэнне, прысвечанае святкаванню 45-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, адкрывае першы намеснік старшыні выканаўчага камітэта Маскоўскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных А. М. Калашнікаў.

Слова для даклада атрымлівае член Прэзідыума Цэнтральнага Камітэта КПСС, першы намеснік Старшыні Савета Міністраў СССР А. М. Касыгін.

Дакладчык гаворыць аб веліччы подзвігу, здзейсненага ў кастрычніку 1917 года расійскімі рабочымі і сялянамі, аб тых велізарных зменах, якія адбыліся з таго часу на нашай планеце. Ён адзначае, што Кастрычніцкая рэвалюцыя праклала ўсяму чалавецтву прамую дарогу да камунізма. Звыш мільярда людзей цяпер будуюць новае жыццё на аснове марксізма-ленінізма. Склалася магутная непераможная садружнасць сацыялістычных краін. Сацыялізм выйшаў на сусветную арэну, поўны сіл і веры ў сваю будучыню. Сёння мы з'яўляемся сведкамі крушэння каланіяльнай сістэмы, яе канчатковага краху.

Апошні раздзел даклада прысвячаецца важнейшым праблемам міжнароднага становішча, барацьбе Савецкага ўрада за мір і бяспеку народаў.

Пад бурную авацыю прысутных А. М. Касыгін абвяшчае здравіцы ў гонар 45-й гадавіны Кастрычніка, вялікага савецкага народа — будаўніка камунізма, у гонар працвітання магутнай садружнасці сацыялістычных народаў, Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, пераможнага вучэння марксізма-ленінізма.

Урачыстае пасяджэнне аб'яўляецца закрытым. Пераможна гучыць Гімн Савецкага Саюза.

Пасля перапынку для ўдзельнікаў вечара быў дадзены святочны канцэрт.

ТАСС.

УРАЧЫСТАЕ ПАСЯДЖЭННЕ Ў МІНСКУ

Сорак пяты раз, разам з усім савецкім народам урачыста і радасна адзначаюць працоўныя Беларусі слаўную гадавіну Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. У дружнай сям'і брацкіх народаў Савецкага Саюза беларускі народ самаадданы працуе над ажыццяўленнем вялікіх планаў, намечаных партыяй Леніна. Паспяхова завершана першая палавіна сямігодкі. Значна павялічыўся аб'ём валавой прадукцыі прамысловасці. Многія прадпрыемствы дасягнулі ўзроўню вытворчасці, прадугледжанага на 1965 год. Звыш 700 цэхаў, каля 7 тысяч брыгад носяць званне калектываў камуністычнай працы. Пэўныя поспехі дасягнуты ў развіцці сельскай гаспадаркі.

Велічныя нашы перамогі, грандыёзны размах здзяйсненняў, неўміручы ў вяках подзвіг савецкіх людзей — рабочых, сялян, інтэлігенцыі, самаадданых працаўнікоў, гарачых энтузіястаў камуністычнага пераўтварэння Радзімы.

Выключна прыгожая ў пярэдадзень вялікага свята Кастрычніка сталіца Савецкай Беларусі. Над будынкамі горда развяваюцца дзяржаўныя флагі Саюза ССР і Беларускай ССР, усюды партрэты Ул. І. Леніна, кіраўнікоў Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада, плакаты, лозунгі і транспаранты.

У святочным убранні Тэатр оперы і балета. У глыбіні сцэны — скульптурны партрэт Ул. І. Леніна. У яркім асвятленні пражэктараў ззяюць лічбы «1917—1962».

Ля баявых сцягаў застыла ганаровая варта.

Глядзельную залу запоўнілі рабочыя, інжынеры і тэхнікі, дзеячы навукі і культуры, партыйныя, савецкія, прафсаюзныя і камсамольскія работнікі, воіны Савецкай Арміі.

17 гадзін. За сталом прэзідыума займаюць месцы кіраўнікі Кампартыі і ўрада Беларусі, прадстаўнікі прадпрыемстваў рэспублікі, вучоныя, кампазітары, пісьменнікі.

Урачыстае пасяджэнне Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных сумесна з прадстаўнікамі партыйных, грамадскіх арганізацый і воінскіх часцей, прысвечанае 45-й гадавіне Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, адкрывае старшыня выканкома Мінскага гарсавета В. І. Шарапаў.

Аркестр выконвае Дзяржаўныя гімны Саюза ССР і Беларускай ССР.

Пад бурныя апладысменты прысутных выбіраецца ганаровы прэзідыум у саставе Прэзідыума ЦК КПСС на чале з М. С. Хрушчовым.

З дакладам аб 45-й гадавіне Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі выступіў сакратар ЦК КПБ В. Ф. Шаура.

Урачыстае пасяджэнне аб'яўляецца закрытым. Аркестр выконвае Дзяржаўныя гімны Саюза ССР і БССР.

У заключэнне адбыўся вялікі канцэрт.

БЕЛТА.

ПАРАД І ДЭМАНСТРАЦЫЯ НА КРАСНАЙ ПЛОШЧЫ

7 лістапада. Красная плошча сталіцы як заўсёды стала ў гэты дзень цэнтрам усенароднага свята. На яе гранітных трыбунах сабраліся дзяржаўныя і партыйныя дзеячы, рабочыя і калгаснікі, прадстаўнікі навукі і культуры. Тут жа замежныя рабочыя і прафсаюзныя дзеячы, якія з'ехаліся з усіх кантынентаў. Прысутнічаюць члены дыпламатычнага корпуса, ваенныя аташэ пасольстваў.

Прысутныя на свяце горача вітаюць таварышаў Л. І. Брэжнева, Г. І. Воранава, А. П. Кірыленку, Ф. Р. Казлова, А. М. Касыгіна, О. В. Куусінена, Д. С. Палянскага, М. С. Хрушчова, В. В. Грышына, П. Н. Дземічава, Л. Ф. Ільічова, Б. М. Панамарова, якія падняліся на цэнтральную трыбуну Маўзалея.

На правым крыле Маўзалея—выдатныя военачальнікі: Маршалы Савецкага Саюза, маршалы родаў войск, адміралы і генералы Савецкай Арміі і Ваенна-Марскога Флоту.

Роўна дзесяць. У адкрытай машыне з варот Спаскай вежы выязджае на плошчу прымаючы парад Міністр абароны СССР Маршал Савецкага Саюза Р. Я. Маліноўскі. Ён аб'язджае войскі, віншуе іх са святам. То тут, то там пракатваецца ў адказ магутнае «ура!»

Затым Міністр абароны падымаецца на трыбуну Маўзалея і гаворыць прамову.

Мінута зацішша і пачынаецца ўрачысты марш войск. Бездакорную выпраўку дэманструюць слухачы ваенных акадэмій, курсанты — маракі і пагранічнікі, выхаванцы Суворыўскіх вучылішчаў.

...З боку Гістарычнага музея чуваць рокат матораў. Пачынаецца дэманстрацыя магутнасці баявой тэхнікі нашых Узброеных Сіл.

Ва ўяўленні паўстаюць былыя паходы, бітвы, калі на бронемашынах і бронетранспарцёрах праносяцца гвардзейцы праслаўленай Таманскай мотастралковай дывізіі імя М. І. Калініна. Іх машыны не ведаюць перашкод ні на сушы, ні на вадзе. На вялікай скорасці

(Заканчэнне на 2-й стар.)

ПАВЕДАМЛЕННЕ АБ СКЛІКАННІ ПЛЕНУМА ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА КПСС

ЦК КПСС прыняў рашэнне склікаць чарговы Пленум Цэнтральнага Камітэта КПСС 19 лістапада 1962 года.

На абмеркаванне Пленума ЦК уносіцца пытанне аб паляпшэнні партыйнага кіраўніцтва прамысловасцю, будаўніцтвам і сельскай гаспадаркай. Дакладчыкам зацверджан таварыш М. С. Хрушчоў.

Для ўдзелу ў абмеркаванні гэтага пытання на Пленум ЦК запрашаецца партыйны, савецкі і гаспадарчы актыў рэспублік, краёў і абласцей.

Узнагароджанне польскіх артыстаў

На працягу месяца ў Мінску паспяхова выступаў таленавіты калектыў артыстаў Польскай Народнай Рэспублікі «Цырк Варшава». Мінчане з вялікай цікавасцю прагледзелі праграму нашых сяброў.

Калегія Міністэрства культуры Беларускай ССР і прэзідыум Беларускага рэспубліканскага камітэта прафсаюза работнікаў культуры адзначылі вялікую работу па мастацкаму абслугоўванню працоўных Мінска і ўзнагародзілі калектыў артыстаў «Цырк Варшава» Ганаровай граматай Міністэрства культуры БССР і БРК прафсаюза работнікаў культуры.

Мінск, 7 лістапада 1962 г. Калоны працоўных на Цэнтральнай плошчы.

Фота Ул. КРУКА.

У КІНАФІКАТАРАЎ МАГІЛЁЎШЧЫНЫ

Аддзелу кінафікацыі Магілёўскага абласнога ўпраўлення культуры прысуджаны пераходны Чырвоны сцяг і першая прэмія Міністэрства культуры і Беларускага рэспубліканскага камітэта прафсаюза работнікаў культуры. Магіляўчане занялі першае месца па выніках сацыялістычнага спаборніцтва за трэці квартал.

Квартальны план і план 9 месяцаў работнікі кінафікацыі Магілёўскай вобласці перавыканалі па ўсіх паказчыках. За 9 месяцаў звыш плана дадзена 34 тысячы сеансаў, абслужана 804 тысячы гледачоў.

Лепшых вынікаў дабіліся кінафікатары Клімавіцкага раёна. Калектыву работнікаў кінасеткі раёна прысвоена званне калектыву камуністычнай працы. Гэтае званне клімаўчане носяць ужо два гады. На працягу 9 год яны перавыконваюць гадавыя планы. Значна павялічаны план 9 месяцаў гэтага года работнікі кінафікацыі выканалі на 141 працэнт. Спаборнічаючы за дастойную сустрэчу 45 гадавіны Кастрычніка, клімаўчане перагледзелі свае абавязацельствы і вырашылі выканаць гадавы план не да 5 снежня, як абяцалі раней, а да 7 лістапада. Прыклад у спаборніцтве паказвае ўдарнік камуністычнай працы Мікалай Старавойтаў — адзін са старэйшых кінафікатараў вобласці. Гадавы план ён выканаў яшчэ да 5 кастрычніка.

Ужо больш 60 кінамеханікаў вобласці выканалі гадавы план.

У Магілёўскай вобласці шмат робіцца для паляпшэння абслугоўвання гледачоў. У Шклове, Мсціслаўлі, Глуску, Кіраўску, Крычаве адкрыты шырокаэкранныя кінатэатры на 300 — 400 месц кожны. У 9 раённых цэнтраў у кінатэатрах устаноўлена навейшая апаратура, 220 сельскіх кінаустановак забяспечаны стацыянарным абсталяваннем.

Крочыць мінская моладзь.

Праходзяць кубінскія юнакі і дзяўчаты, студэнты БДУ імя Ул. І. Леніна.

Працоўныя Гродна на дэманстрацыі.
Фота Ул. КРУКА і фотахронікі БЕЛТА.

ВЯЛІКАЕ ЯДНАННЕ ПАРТЫ І НАРОДА

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

мінаюць плошчу машыны ГАЗ-69 і браніраваныя самаходныя артылерыйскія ўстаноўкі. Воіны на іх — у шлемах, з аўтаматамі, з парашутамі за плячыма. Гэта — паветраная пяхота, дэсантнікі-парашутысты.

Грукочуць магутныя матоpы. Па брусчатцы плошчы праходзяць танкі Канцеміраўскай дывізіі. Яны таксама не ведаюць перашкод як на сушы, так і на вадзе, і здольны выяўляць ворага ў дзённых і начных умовах, трапным агнём гармат знішчаць яго. Як бы ахоўваючы танкі, следам ідуць самаходныя спараныя зенітныя артылерыйскія ўстаноўкі.

Рухаюцца аўтамабілі і бронетранспарцёры на гусенічным хаду. На прычэпе—гарматы. Усё большы і большы іх калібр. Калону артылерыі замыкаюць даўгаствольныя звышмагутныя гарматы.

На трыбунах узнікае асаблівае ажыўленне: на плошчу ўступаюць ракетныя войскі.

Павольна рухаюцца самаходныя аўтамабільныя ўстаноўкі з рэактыўнымі сістэмамі. Іх змяняюць зенітныя ракеты, тыя самыя, што моцна адбілі ахвоту ў амерыканскіх шпіёнаў-разведчыкаў лятаць над нашай тэрыторыяй. Любы сучасны самалёт можа быць збіты адной або ў крайнім выпадку дзвюма такімі ракетамі. Нарастае гул матораў. На падыходзе—самаходныя гусенічныя ўстаноўкі, Воінскія часці, узброеныя ядзернымі і іншымі ракетамі,— асноўная сіла сухапутных войск. Разнастайнасць і магутнасць гэтай грознай зброі выклікае законную гордасць савецкіх людзей. Да любога пункта зямнога шара здольна дасягнуць савецкая ракетная тэхніка. Такой тэхнікай валодае і Ваенна-Марскі Флот.

На плошчы—падраздзяленні ракетных войск стратэгічнага прызначэння — галоўнага віду Узброеных Сіл Савецкага Саюза.

Плаўна пагойдваючыся на цялежках, рухаюцца гіганцкія ракеты стратэгічнага прызначэння — самае апошняе дасягненне сучаснай навукі і тэхнікі. Гэта яны выкраслілі з ваеннай стратэгіі паняцце геаграфічнай недасягальнасці.

Парад заканчваецца праходжаннем на плошчы зводнага аркестра. Ён выконвае «Марш 26 ліпеня» — марш далёкай і ў той жа час блізкай рэвалюцыйнай Кубы.

* * *

Яшчэ звініць брусчатка на плошчы ад грукату цягачоў і транспарцёраў, а да Гістарычнага музея падступае ўжо шматтысячнае разводдзе свята. Песня палымяных дзён гучыць на плошчы. Перад Маўзалеем рухаюцца абцягнутыя кумачом машыны. На велізарным сцягу — год нараджэння Краіны Саветаў — «1917».

Сінія, чырвоныя, залацістыя шарэнгі запаўняюць плошчу. Гэта пачынаюць традыцыйнае святочнае выступленне маскоўскія фізкультурнікі. У руках у юнакоў — шасты, у дзяўчат — чырвоназоркавыя веееры. Некалькі дакладных перастраенняў, і на плошчы ўзнікае зорка і лічба «45».

Замерлі на імгненне рознакаляровыя шарэнгі, і пяць тысяч галасоў на адным дыханні гавораць здравіцу: «Ленінскаму Цэнтральнаму Камітэту нашай партыі — слава, слава, слава!».

Група дзяцей — «экіпажы» чатырох касмічных караблёў «Усход», якія з'явіліся на плошчы, — бяжыць да Маўзалея. Школьнікі падымаюцца на трыбуну. І вось ужо ў руках у кіраўнікоў партыі і ўрада букеты кветак.

На плошчу ўступаюць сцяганосцы раёнаў. Над калонамі — партрэты вялікага Леніна, партрэты кіраўнікоў Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада, словы «Камунізм пабудуем!».

На чале раённых калон — калектывы буйнейшых заводаў і фабрык сталіцы. Высока ўзняты чырвоныя палотнішчы, на якіх напісана:

Партыя — наша сіла!
Партыя — наша слава!
Партыя — наш гонар!

На транспаранце — прамені ўзыходзячага сонца, і на іх фоне вялікая раскрытая кніга—Праграма КПСС. Яе сімвалічны вобраз у кожнай калоне, яе святло — у кожным сэрцы. Для савецкіх людзей 45-ы год Кастрычніка прайшоў пад знакам выканання гістарычных рашэнняў XXII з'езда КПСС.

«Працай і толькі працай» — гэты транспарант з фігурай рабочага — будаўніка камунізма ўзвышаецца ў калоне Ленінскага раёна. Масквічы з гонарам пранеслі сцяг сталіцы праз першы год ударнай дваццацігодкі. Прамысловасць Масквы датэрмінова выканала план дзесяці месяцаў. Будаўнікі здалі масквічам больш чым 85 тысяч кватэр, узвялі 48 школ, 100 дзіцячых садоў і ясляў, 14 паліклінік. Пад сцягам камуністычнай працы ўжо ідуць звыш паўтара мільёна масквічоў.

Магутны працоўны поступ краіны, якая будуе камунізм, чуваць у святочным гуле дэманстрацыі. Гідрабудаўнікі Брацка і гарнякі Данбаса, баваўнаробы Узбекістана, нафтавікі Татарыі, вучоныя Сібіры — усе савецкія людзі, якія звяраюць свае справы з надзейным компасам — Праграмай КПСС, заяўляюць сёння: курс правільны!

Апладысменты нясуцца з трыбун, калі на плошчу ўступае калона Акадэміі навук. Вялікі ўклад вучоных у будаўніцтва камунізма ў нашай краіне. У радах акадэміі ідуць энергетыкі, фізікі, якія адкрылі новыя магчымасці мірнага выкарыстання ядзернай энергіі, біёлагі і хімікі, якія вядуць нястомную барацьбу за даўгалецце чалавека. Трыумфальнымі палётамі ў космас праславілася наша навука. Пакарэнне космасу—гэта трыумф савецкага чалавека, яго энергіі, волі, розуму.

Грымяць на трыбунах апладысменты, калі сярод пунсовых сцягоў узнімаюцца флагі сацыялістычных краін. Дэманстранты славяць неразрыўнае адзінства брацкіх народаў, якія ідуць у адным страі да агульнай мэты — камунізма.

Бурліць, трыумфуе святочнае шэсце будаўнікоў камунізма. Людскому мору, здаецца, няма канца. Шаўковыя сцягі, панарамы, яркія лічбы перамог, гукі святочных песень і маршаў—усё злілося ва ўрачысты гімн—гімн працы.

* * *

Мнагалюдныя святочныя дэманстрацыі адбыліся таксама ў Ленінградзе, Кіеве, Ташкенце і іншых сталіцах саюзных рэспублік, у гарадах і сёлах краіны. Усюды працоўныя рапартавалі аб поспехах у выкананні рашэнняў XXII з'езда КПСС, аб сваім укладзе ў агульную справу будаўніцтва камунізма ў нашай краіне. Масавыя шэсці працоўных ярка прадэманстравалі вялікае непарушнае яднанне партыі і народа.

ТАСС.

СВЯТКУЕ БЕЛАРУСКАЯ СТАЛІЦА

У гэтую святочную раніцу асенні пейзаж горада расквечаны яркімі фарбамі. Чырвонымі сцягамі, партрэтамі, транспарантамі поўняцца плошчы, вуліцы, скверы, бульвары. «Слава КПСС» — гэтыя словы паўтараюцца і на велізарных транспарантах і на маленькіх флажках. Народ славіць сваю партыю, якая прывяла да перамогі сацыялізма і накіроўвае савецкіх людзей у іх барацьбе за перамогу камунізма.

Пакуль да цэнтра горада рухаюцца хвалі бурнага людскога мора, Цэнтральная плошча стаіць ціхая і ўрачыстая. На фасадах навакольных дамоў вялікія пано, якія апавядаюць аб слаўнай гісторыі ўстанаўлення Савецкай улады, перамогах савецкага ладу. Над трыбунамі — партрэты Карла Маркса і Уладзіміра Ільіча Леніна, Мікіты Сяргеевіча Хрушчова, членаў Прэзідыума ЦК КПСС.

Роўнымі шарэнгамі выстраіліся воіны Савецкай Арміі — ўдзельнікі парада. А на гасцявых трыбунах знатныя людзі рэспублікі — Героі Савецкага Саюза і Героі Сацыялістычнай Працы, дэпутаты Вярхоўнага Савета СССР і Вярхоўнага Савета БССР, кіраўнікі партыйных, савецкіх і грамадскіх арганізацый.

На цэнтральную трыбуну падымаюцца кандыдат у члены Прэзідыума ЦК КПСС, першы сакратар ЦК КП Беларусі К. Т. Мазураў, старшыня Савета Міністраў БССР Ц. Я. Кісялёў, старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР В. І. Казлоў, сакратары ЦК КПБ Ф. А. Сурганаў, П. М. Машэраў, Д. Ф. Філімонаў, В. Ф. Шаура, намеснікі старшыні Савета міністраў БССР У. Е. Лабанок, А. І. Золаў, І. Ф. Клімаў, У. Г. Каменскі, першы сакратар Мінскага абкома КПБ С. О. Прытыцкі, першы сакратар ЦК ЛКСМБ Л. Г. Максімаў.

Здалёк даносяцца воінскія каманды. На плошчу на адкрытай машыне выязджае камандуючы войскамі Беларускай ваеннай акругі генерал арміі В. А. Пянькоўскі. Насустрач яму накіроўваецца камандуючы парадам генерал-палкоўнік А. С. Бурдзейны. Ён дакладвае аб гатоўнасці войск да ўрачыстага маршу.

Рапарт прыняты. Пачынаецца аб'езд войск. Камандуючы вітаецца з удзельнікамі парада і віншуе іх з 45-й гадавінай Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. У адказ гучыць дружнае «ура!».

Генерал Пянькоўскі падымаецца на ўрадавую трыбуну. Ад імя і па даручэнню Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі і Урада рэспублікі ён вітае і віншуе салдат, сержантаў, старшын, афіцэраў і генералаў, усіх працоўных Беларусі з вялікім святам Кастрычніка.

Магутнае «ура!» пракатваецца з краю ў край плошчы, калі генерал абвяшчае здравіцу ў гонар вялікага савецкага народа і яго геаічнай арміі, у гонар Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада. Грыміць артылерыйскі салют. Зводны ваенны аркестр выконвае Дзяржаўны гімн Савецкага Саюза.

Пачынаецца парад войск Мінскага гарнізона ў гонар 45-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. У стройных радах — сыны ўсіх народаў нашай неабсяжнай Радзімы, закліканыя са зброяй у руках ахоўваць мірную працу савецкіх людзей.

З усведамленнем свайго свяшчэннага абавязку перад айчынай удасканальваюць яны баявую вывучку, воінскае майстэрства.

Міма трыбун праходзяць усё новыя і новыя падраздзяленні. Наперадзе — баявыя сцягі з ордэнамі, ордэнскімі стужкамі. Горда развяваюцца яны як сімвал воінскага гонару, доблесці і славы, а пад сцягамі ідуць унукі герояў вялікага Кастрычніка, сыны і малодшыя браты тых, хто ў полымі бітваў Вялікай Айчыннай вайны адстаяў гонар і свабоду Савецкай Радзімы, выратаваў чалавецтва ад фашысцкага заняволення.

На некаторы час на плошчы настала цішыня. Здалёк па Ленінскаму праспекту рухаюцца першыя калоны дэманстрантаў.

Святочнае шэсце адкрывае калона старых камуністаў. Многія з іх 45 гадоў назад са зброяй у руках усталёўвалі Савецкую ўладу. З павагай глядзяць на іх равеснікі Кастрычніка, самі з пасівелымі ўжо скронямі. Нялёгкі быў шлях дастойных пераемнікаў праслаўленых бацькоў. Ды яны і не шукалі лёгкага жыцця. Цяжка злічыць выпрабаванні, якія выпалі на долю гэтага пакалення. Але яно было цяжка вымераць вялікае шчасце, якое яно адстаяла.

Нібы з хваляў кумачовага мора народжаецца звонкагалосы паток. Ідуць дзеці — наша надзея і радасць, заўтрашні дзень краіны, будучыя гаспадары зямлі перамогшага камунізма.

На плошчу адначасова ўступаюць дэманстранты ўсіх пяці раёнаў беларускай сталіцы. Чырвонымі макамі расцвілі флагі.

Усюды маляўнічыя лозунгі, транспаранты, плакаты і пано. Ідзе вясёлая, жыццярадасная моладзь, бадзёрым крокам праходзяць міма трыбун прадстаўнікі старэйшага пакалення.

Машынабудаўнікі змяняюць чыгуначнікі, хімікаў, будаўнікі, тэкстыльшчыкі, прадстаўнікі розных галін — працаўнікі лепшыя савецкіх установ. Свае дасягненні дэманструе рабочы клас, савецкая інтэлігенцыя. Слаўныя вынікі ўдарнай працы паказаны на кумачовых палотнішчах, на расфарбаваных шчытах.

На прамысловых прадпрыемствах ажыццёўлены важныя мерапрыемствы па механізацыі і аўтаматызацыі вытворчых працэсаў, арганізацыі перадавой тэхналогіі, стварэнні і асваенню выпуску новых відаў машын, прыбораў і абсталявання. Актыўны ўдзел у развіцці і ўкараненні тэхнікі прымаюць вынаходнікі і рацыяналізатары. У гэтым годзе ўнесены дзесяткі тысяч прапаноў, накіраваных на ўдасканальванне вытворчасці.

Рухаюцца ўсё новыя і новыя калоны дэманстрантаў. І перад вачыма ўстае геаічная барацьба працоўных рэспублікі за стварэнне матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізма. Цяпер кожны сёмы трактар, дзесяты металарэзны станок, шосты матацыкл, сёмы веласіпед, кожную шостую тону торфу, выпускаемых у Савецкім Саюзе, дае Беларусь. Прадпрыемствы рэспублікі даюць цяпер за 10 дзён столькі ж прадукцыі, колькі яе выпускалася ў дарэвалюцыйнай Беларусі за цэлы год.

Небывалага росквіту дасягнула прамысловае, культурна-бытавое і жыллёвае будаўніцтва. За мінулы год у Беларусі ўвайшлі ў строй такія буйныя прадпрыемствы, як Бярозаўская ДРЭС, Віцебскі керамзітавы завод. К канцу года будзе закончана ўзвядзенне першай чаргі Полацкага нафтаперапрацоўчага і Мінскага маторнага заводаў, Баранавіцкага бавоўнянага камбіната і іншых. За год працоўныя атрымаюць 900 тысяч квадратных метраў жылля, 30 тысяч дамоў будзе ўзведзена ў сельскай мясцовасці.

У руху за камуністычную працу ўдзельнічае больш чым 700 тысяч чалавек. З іх званне ўдарнікаў камуністычнай працы заваявалі больш чым 45 тысяч чалавек. 732 цэхі, 6 612 брыгад носяць званне калектываў камуністычнай працы. 1 300 перадавікоў па прыкладу Валянціны Гагановай перайшлі на адстаючыя ўчасткі і дапамаглі ліквідаваць іх адставанне.

Кожнае слова, напісанае на транспарантах, апавядае аб барацьбе працоўных за ажыццяўленне гістарычных рашэнняў XXII з'езда КПСС.

Над калонамі — партрэты заснавальніка першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы, правадыра працоўных усяго свету Уладзіміра Ільіча Леніна. Падобна на вясеннае сонца, прамені вялікага ленінскага вучэння пранікаюць ва ўсе куткі зямнога шара. Ленін і створаная ім партыя камуністаў узнялі рабочы клас, працоўных нашай краіны на барацьбу за звяржэнне царскага ладу. Пад сцягам ленінізма савецкі народ атрымаў вялікія перамогі, упэўнена ідзе да новых вяршынь камунізма.

Па плошчы праходзяць трактарабудаўнікі. Не толькі ў нас, але і ў многіх краінах свету беларускія трактары карыстаюцца добрай славай. Калектыў прадпрыемства датэрмінова выканаў свае абавязацельствы, прынятыя ў гонар 45-й гадавіны Вялікага Кастрычніка. Звыш плана выпушчана прадукцыі, у тым ліку універсальных трактараў «Беларусь» МТЗ-50П. Перавыканана заданне па выпуску запасных частак да машын і дэталей для каапераваных паставак іншым прадпрыемствам.

Ідуць аўтамабілебудаўнікі. Гэта іх рукамі ствараюцца першакласныя машыны, якія працуюць у гарачай Афрыцы, далёкай Індыі і на дружалюбнай Кубе. За апошні час на прадпрыемстве сканструяван спецыяльны паўпрычэп для сельскай гаспадаркі. Да канца года для калгасаў і саўгасаў рэспублікі будзе дадзена адна тысяча паўпрычэпаў. Датэрмінова выканаўшы план дзесяці месяцаў, мінскія аўтамабілебудаўнікі далі дадаткова да задання прадукцыі на многія мільёны рублёў, дзесяткі вялікагрузных аўтамабіляў, амаль на чатыры мільёны рублёў запасных частак і вырабаў для каапераваных паставак. Калектыў прадпрыемства па аб'ёму прамысловай вытворчасці ўжо дасягнуў ўзроўню, запланаванага на канец сямігодкі.

Бясконцы людскі паток. На плошчу ўступае калектыў Мінскага завода аўтаматычных ліній — сцяганосец тэхнічнага прагрэсу.

На прадпрыемстве ствараецца навейшая тэхніка для аснашчэння машынабудаўнічых заводаў.

Вялікіх поспехаў у працы дабіліся прадпрыемствы, якія выпускаюць тавары народнага ўжытку. Выпуск новых відаў вырабаў асвоілі тэкстыльшчыкі, абутнікі, швейнікі.

Ідзе савецкая інтэлігенцыя. Па плошчы праходзяць вучоныя Акадэміі навук. У калонах тыя, хто лічыць сваім свяшчэнным абавязкам працаваць у імя росквіту савецкай навукі, у імя перамогі камунізма. Беларускія вучоныя ўносяць дастойны ўклад у развіццё прамысловасці і сельскай гаспадаркі. Цесная сувязь навукі з вытворчасцю з'яўляецца асновай іх дзейнасці.

Колькі мільгае знаёмых твараў, любімых мінчанамі артыстаў, мастакоў, пісьменнікаў, скульптараў. Дзеячы мастацтва і культуры сёння ў адным страі з тымі, хто стварае матэрыяльныя каштоўнасці. Літаратура і мастацтва, прасякнутыя аптымізмам і жыццесцвярджальнымі камуністычнымі ідэямі, адыгрываюць вялікую ідэйна-выхаваўчую ролю, развіваюць у савецкім чалавеку якасці будаўніка новага свету.

Ідуць у шарэнгах студэнты—будучыя інжынеры, матэматыкі, фізікі, стваральнікі касмічных караблёў. Многія з іх яшчэ учора былі рабочымі, калгаснікамі, і хутка зноў вернуцца ў родныя месцы, але ўжо спецыялістамі. Крочыць цудоўнае, шчаслівае юнацтва!

Асенні вецер гайдае рознакаляровыя сцягі. Ідуць фізкультурнікі.

Святочнае шэсце замыкае калона ДТСААФаўцаў.

У слаўную гадавіну Вялікага Кастрычніка працоўныя Мінска яшчэ раз прадэманстравалі беззапаветную адданасць Радзіме, непахісную рашучасць аддаць усе сілы барацьбе за пабудову камунізма, за захаванне і ўмацаванне міру ва ўсім свеце.

БЕЛТА.

ХРОНІКА КОЛАСАЎСКІХ ДЗЁН

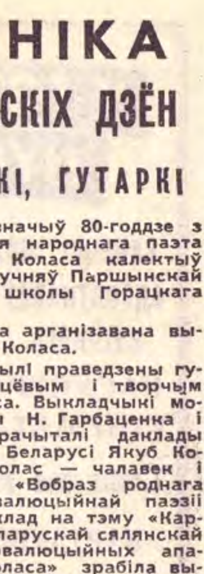

ВЫСТАЎКІ, ГУТАРКІ

Урачыста адзначыў 80-годдзе з дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа калектыў настаўнікаў і вучняў Паршынскай васьмігадовай школы Горацкага раёна.

У школе была арганізавана выстаўка кніг Я. Коласа.

Для вучняў былі праведзены гутаркі аб жыццёвым і творчым шляху Я. Коласа. Выкладчыкі мовы і літаратуры Н. Гарбаценка і М. Ласькоў прачыталі даклады «Народны паэт Беларусі Якуб Колас», «Якуб Колас — чалавек і грамадзянін», «Вобраз роднага краю ў дарэвалюцыйнай паэзіі Я. Коласа». Даклад на тэму «Карціны побыту беларускай сялянскай беднаты ў дарэвалюцыйных апавяданнях Я. Коласа» зрабіла выкладчыца гісторыі А. Хмуровіч.

У школе праведзен конкурс на лепшага чытальніка твораў Я. Коласа.

А. ЛЯГЧЫЛАЎ.

ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКІ ВЕЧАР

У Паставах адбыўся літаратурна-мастацкі вечар, прысвечаны Я. Коласу. З дакладам аб жыцці, творчай і грамадскай дзейнасці паэта выступіў Е. Крамко. Вучні 2-й школы прачыталі творы Я. Коласа.

У заключэнне быў паказан кінафільм «Якуб Колас».

І. СКОПЕЦ.

ПРЫСВЕЧАНА НАРОДНАМУ ПАЭТУ

«Наш літаратар» — так называецца газета літаратурнага гуртка Глускай школы-інтэрната, прысвечаная народнаму паэту БССР Якубу Коласу. Газета выпушчана сіламі літгуртkоўцаў школы пад кіраўніцтвам члена Бабруйскага літаб'яднання «Маяк» настаўніка Васіля Лаўрыновіча.

У газеце змешчаны артыкул аб песняру, вершы паэта.

Я. ДЗЕМІДОВІЧ, В. КРЫЧКО.

ТАМ, ДЗЕ ЖЫЎ ПЯСНЯР

У дзень 80-годдзя з дня нараджэння Якуба Коласа ў Пінску адбыўся мітынг працоўных, прысвечаны ўстанаўленню мемарыяльнай дошкі на доме, дзе жыў народны паэт Беларусі.

Мітынг адкрыў сакратар Пінскага гаркома партыі Н. Палякоў. Да прысутных звярнуўся пісьменнік Іван Грамовіч. Свой новы верш, прысвечаны вялікаму песняру беларускага народа, прачытаў паэт Мікола Хведаровіч. На мітынгу выступілі настаўніца першай школы Л. Елісеенка, паэтэса Еўдакія Лось, студэнткі педагагічнага вучылішча Святлана Хацкевіч і Аня Ерамейчык, вучоны сакратар Музея Якуба Коласа Алесь Савіцкі.

Мітынг закончан. Пад урачыстыя гукі Дзяржаўнага гімна Беларускай ССР адкрываецца мемарыяльная дошка. Залатымі літарамі на ёй выбіта: «У гэтым доме ў 1912—1915 гадах жыў вялікі пясняр беларускага народа Якуб Колас (Канстанцін Міхайлавіч Міцкевіч)».

Пасля адкрыцця мемарыяльнай дошкі ў Пінкавіцкай сярэдняй школе імя Я. Коласа адбылася сустрэча пісьменнікаў з жыхарамі вёскі. Там і зрабілі гэтае фота нашы пазаштатныя карэспандэнты І. Кірэйчык і В. Шталь. На здымку—сустрэча ў Пінкавічах. Выступае І. Грамовіч.

ПЛЫНІ АДНОЙ РАКІ

Васіль ІВАШЫН

Васьмідзесяцігоддзе з дня нараджэння народных паэтаў Беларусі Янкі Купалы і Якуба Коласа шырока адзначаецца ў нашай краіне. Народ любоўна ўшаноўвае сваіх слаўных песняроў. Яны стварылі нацыянальную школу нашага мастацтва. У іх творчасці раскрыліся нацыянальныя асаблівасці беларускай літаратуры, яе глыбока народная сутнасць.

Купала і Колас — пісьменнікі-рэалісты, блізкія па зместу сваі творчасці, па яе народных вытоках. Адна і тая ж крыніца — жыццё народа і яго вызваленчая барацьба — жывіла іх паэзію, давала ёй сілу. Увесь свой творчы шлях яны прайшлі побач, развіваючы і ўбагачаючы прынцыпы рэалізму і народнасці ў нашай літаратуры.

І ўсё ж якімі б блізкімі ні былі Янка Купала і Якуб Колас, яны як мастакі — вельмі розныя па стылю, па сваіх творчых асаблівасцях. Кожны з іх адрозніваецца сваім, уласцівым толькі яму почыркам, сваёй манерай пісьма, сваім «бачаннем свету».

Янка Купала ўвайшоў у гісторыю беларускай паэзіі як тонкі лірык і паэт глыбокай філасофскай думкі. Дакастрычніцкая крытыка справядліва адзначала такія характэрныя асаблівасці яго творчай індывідуальнасці, як незвычайнае пачуццё рытму, энергія выказвання, сіла экспрэсіі, музыкальнасць. Максім Багдановіч так пісаў аб паэтычным майстэрстве Янкі Купалы. «Незвычайная рытмічнасць, — падкрэсліваў ён,—вось галоўная, усёпадпарадкоўваючая асаблівасць Купалы. Яго буйныя, імклівыя рытмы захапляюць, гіпнатызуюць чытача, не даюць яму затрымацца, апамятацца, пакараюць яго сваёй уладзе... Багацце рыфм, яркіх і паўнагучных, якія звіняць не толькі на канцы, але і пасярэдзіне радкоў, здзіўляюча гучны падбор слоў, энергія выражэння — усё гэта характэрна для паэзіі Купалы».

Якуб Колас адразу ж зарэкамендаваў сябе як цудоўны жывапісец народнага быту і прыроды, як паэт больш эпічны, чым Купала.

Дакастрычніцкая крытыка некалькі недаацэньвала паэтычнае майстэрства Якуба Коласа, лічыла яго лірыку аднастайнай, менш дынамічнай, чым паэзія Купалы. Але калі з'явіліся паэмы «Новая зямля» і «Сымон-музыка», усе ўбачылі і зразумелі, што ў асобе Коласа беларуская літаратура мае мастака надзвычай арыгінальнага і рознабаковага, мастака з эпічным складам таленту, і што творчасць яго шмат чым адрозніваецца ад творчасці Янкі Купалы.

З той пары не адзін раз рабіліся спробы вызначыць адрозненні ў стылі гэтых буйнейшых майстроў беларускай літаратуры. Аднак пакуль што няма грунтоўнага вырашэння гэтага пытання, таму што яно разглядаецца, на нашу думку, вельмі вузка, аднабакова. Звычайна, даследчыкі творчасці Якуба Коласа толькі вызначаюць тыя ці іншыя рысы творчай індывідуальнасці пісьменніка, адзначаюць асобныя прыкметы яго стылю. На жаль, гэтыя прыватныя, у многіх выпадках вельмі цікавыя назіранні над стылем коласаўскіх твораў не асэнсоўваюцца ў шырокім плане — у сувязі з разглядам творчага метаду пісьменніка і агульнага працэсу развіцця рэалізму ў беларускай літаратуры пачатку нашага стагоддзя.

Між тым, варта толькі разглядзець творчасць Янкі Купалы і Якуба Коласа ў святле гэтай праблемы, і мы здолеем не толькі зразумець многія асаблівасці іх творчай індывідуальнасці, але і вызначыць больш істотныя заканамернасці іх творчай эвалюцыі, якія, на наш погляд, маюць прынцыповае значэнне.

Справа ў тым, што Янка Купала і Якуб Колас настолькі вялікія, настолькі своеасаблівыя і непадобныя адзін на другога пісьменнікі, што мы можам з поўным правам гаварыць аб двух розных тэндэнцыях у развіцці іх рэалізму. Абодва яны выпрацоўвалі эстэтыку рэалістычнага метаду беларускай літаратуры, стваралі яго формы, узбагачалі яго мастацкую палітру, але рабілі гэта па-рознаму, у адпаведнасці з асаблівасцямі сваёй творчай індывідуальнасці. З імем Янкі Купалы звязана тая традыцыя ў развіцці беларускага рэалізму, для якой арганічнай і тыповай была рамантычная форма адлюстравання жыцця. Мастацкая ўмоўнасць, спалучэнне рэальнага і фантастычнага, будзённага і рамантычнага было найбольш прыкметнай адзнакай творчага метаду Купалы.

Якуб Колас — найбольш яркі прадстаўнік другой традыцыі ў развіцці нашага рэалізму. Гэта не значыць, вядома, што ён зусім не выкарыстоўваў сродкаў мастацкай умоўнасці. Самым класічным прыкладам рамантычнай формы ў творчасці паэта была паэма «Сымон-музыка», дзе алегорыя і сімволіка ўжываюцца з рэалістычнымі мастацкімі прыёмамі. Больш таго, у Якуба Коласа ёсць і такія творы, дзе алегорыя і сімволіка выступаюць як вызначальны эстэтычны прынцып. Мы маем на ўвазе яго апавяданні «Казкі жыцця», у якіх алегорыя — адзіная і даволі ўдалая форма адлюстравання рэчаіснасці, раскрыцця сацыяльна-філасофскіх поглядаў пісьменніка.

І ўсё ж трэба сказаць, што сродкі мастацкай умоўнасці ў рэалізме Якуба Коласа займаюць нязначнае месца ў параўнанні з рэалізмам Янкі Купалы. Да таго ж і ў выкарыстанні іх заўважаецца істотная розніца. У Купалы алегарычна-сімвалічныя вобразы ў пераважнай большасці запазычаны з арсенала рамантычнага мастацтва і перапрацаваны, пераасэнсаваны ў адпаведнасці з прынцыпамі рэалістычнага метаду. У Коласа яны, як правіла, пазбаўлены рамантычнай фантастычнасці і носяць вельмі рэалістычны характар. Ён і ў сваіх алегарычных творах імкнецца да жыццепадобнасці, невыпадкова яны маюць назву «Казкі жыцця». І вельмі цікава, што ў некаторых апавяданнях («Кажух старога Анісіма», «У балоце»), пры ўсёй іх алегарычнасці, жыццё малюецца з поўнай верагоднасцю, з захаваннем усіх бытавых падрабязнасцей.

Рэалізм Якуба Коласа, як і рэалізм Янкі Купалы, жывіла адна і тая ж крыніца народнай мудрасці. Але ў творчым успрыняцці і выкарыстанні фальклору ў абодвух паэтаў было многа рознага. У той час, як Купала ішоў ад народнай лірычнай песні і побач з рэалістычнымі традыцыямі шырока ўспрымаў формы і сродкі народнай вобразнасці, характэрныя для гераічнага эпасу, для народнай міфалогіі з уласцівым ёй фантастычна-гераічным спосабам мыслення, Колас пры ўсёй блізкасці яго да народнай лірыкі арыентаваўся галоўным чынам на такія рэалістычныя жанры, як сацыяльна-завостраная прыказка, сатырычная і бытавая казка, бытавая песня, жывёльны эпас і інш.

Як паэт і празаік, Якуб Колас выступіў дастойным прадаўжальнікам традыцый рускай класічнай літаратуры. Ён рос і выхоўваўся на творчасці Пушкіна, Кальцова, Някрасава, Гогаля, Салтыкова-Шчадрына, Тургенева, Чэхава і іншых майстроў рускай літаратуры. «З празаікаў, — пісаў Колас у сваіх аўтабіяграфічных пісьмах, — найбольшае ўражанне зрабіў на мяне Гогаль сваім

У Віцебскай выставачнай гарадской зале экспануецца шмат твораў жывапісу, графікі і прыкладнога мастацтва. Аўтары ўсіх гэтых работ — самадзейныя мастакі.

Уладзіміру Ільічу Леніну прысвяціў сваё палатно самадзейны мастак з Лепеля Г. Колчын. «Напярэдадні» — так называецца яго карціна, на якой паказаны правадыр рэвалюцыі ў Разліве. На здымку, што тут публікуецца,— рэпрадукцыя гэтай карціны.

Многа твораў прысвечана нашым сучаснікам, людзям працы. Прыцягваюць увагу партрэты работніцы Полацкага завода шкловалакна ударніцы камуністычнай працы Марыі Правалёнак і слесара Г. Пятрова, ветэрана Айчыннай вайны. Аўтар іх — рабочы А. Карандзей.

Полацкаму Нафтабуду прысвяцілі свае работы студэнты педагагічнага інстытута Г. Маскалькоў і В. Пацэвіч.

Шмат на выстаўцы пейзажаў, эцюдаў.

Абласная выстаўка сведчыць аб значным росце майстэрства самадзейных мастакоў.

Н. ТЫШЭВІЧ,
дырэктар абласнога Дома народнай творчасці.

Слова пра маладога сябра

ЗАЎСЁДЫ Ў ПОШУКАХ

А. АСТОРЫНА,
заслужаная артыстка БССР

На сцэне — натоўп «барахолкі». На фоне ве — постаць высокага пажылога чалавека ў інжынерскай шапцы. Праз плечы—латок з запалкамі. З пачуццём уласнай годнасці і пратэсту ён прапануе пешаходам свой танны тавар. Выдатны энергетык Забелін не зразумеў усёй важнасці падзей, што адбыліся ў краіне. Ён лічыць, што новым гаспадарам жыцця не патрэбен яго багаты інжынерны вопыт, што яны пагубяць яго ўлюбёную справу, якая з'яўлялася мэтаю яго жыцця, і ён злуецца на новыя парадкі па-свойму: гандлюе запалкамі. Гэта — своеасаблівая бравада і выклік інтэлігента, які застаўся за бортам рэвалюцыі.

Гледзячы на гэтага разумнага, іранічнага, сівеючага чалавека, цяжка паверыць, што ролю Забеліна ў Брэсцкім спектаклі «Крамлёўскія куранты» выконвае 27-гадовы артыст Сяргей Іванавіч Яўдошанка. Вельмі насталому і разумна раскрыў малады выканаўца сутнасць вобраза. Асабліва запамінаецца сцэна гутаркі Забеліна з Ул. І. Леніным у Крамлі. Тут да найдрабнейшых праяў перадаў С. Яўдошанка стан чалавека, што прыйшоў з клуначкам, каб накіравацца ў турму, і раптам атрымаў прапанову працаваць па сваёй спецыяльнасці.

Сяргей Яўдошанка працуе ў Брэсцкім тэатры імя ЛКСМБ з 1955 г. Вучыўся ён у Адэскім тэатральным вучылішчы. Скончыўшы яго на выдатна ў 1950 годзе, Яўдошанка паступае ў трупу тэатра Закарпацкай ваеннай акругі. Побач з добра сыгранымі ролямі князя Вятрынскага ў вадэвілі «Леў Гурыч Сінічкін» і капітана Незалесава ў «Бронецягніку 14-69» у Яўдошанкі былі і няўдачы. Малады выканаўца вельмі востра і хваравіта перажываў творчыя правалы. Аднак галоўны рэжысёр Закарпацкага тэатра А. Максімаў, замест спачування маладому артысту, жорстка кідаў яму: «Для маладога акцёра правал — даражэй за ўсякі поспех. Творчая няўдача мабілізуе яго на новыя дасягненні, поспех жа часам вядзе ў тупік самазадавальнення. А калі няўдача дэмаралізуе акцёра, значыць ён — не творчы чалавек».

Гэтая суровая загартоўка вельмі спатрэбілася юнаку. Яна навучыла яго мужна пераносіць немінучыя ў творчасці кожнага мастака паражэнні. Кожны раз ён імкнуўся знайсці і зразумець прычыну няўдачы, стараючыся ў наступных сваіх ролях пазбегнуць дапушчаных памылак, рабіў адпаведныя высновы з іх.

Сочачы на працягу некалькіх гадоў за працай Сяргея Іванавіча, я прыйшла да пераканання, што адметнай рысай яго творчасці з'яўляецца дапытлівасць, нейкая «скрупулёзнасць». Ён нічога не прымае ад рэжысёра на веру, заўсёды стараецца дакапацца да ўсяго сам, пранікнуць у матэрыял ролі свой розум і сэрца. Здавалася б, што празмернае і старанне «корпанне» ў псіхалогіі вобраза можа прывесці да залішняй разважлівасці, засушыць ролю. Але ў маладога артыста шчасліва спалучаюцца сталасць думкі, удакладненне ўсіх дэталей паводзін героя з тэмпераментным выкананнем ролі. У гэтым можна пераканацца на спектаклі «Іркуцкая гісторыя», дзе Яўдошанка выконвае ролю Вядучага, які замяняе ў нашай пастаноўцы Хор. Надзвычай далікатна і мякка ён умешваецца ў падзеі, якія адбываюцца на сцэне. Чулая інтымнасць, глыбокая зацікаўленасць лёсам герояў робяць Вядучага сапраўдным іх сябрам, уважлівым і шчырым.

У рэпертуары С. Яўдошанкі шмат «узроставых» роляў. З вялікай цікавасцю ён працаваў над вобразам наіўнага летуценніка Дон-Кіхота («Вызвалены Дон-Кіхот» А. Луначарскага). Выкананне гэтай ролі вымагае пэўнай творчай сталасці акцёра. Вобраз гэты вельмі супярэчлівы і складаны. Сяргей Яўдошанка выйшаў пераможцам з цяжкага выпрабавання. Яго Дон-Кіхот быў пасвойму кранальны, і разам з тым артыст выклікаў нейкі пагардлівы жаль да рыцара сумнага вобраза.

У яго рэпертуары шмат «маладых» вобразаў: Мікалай Бауман («Грак — птушка веснавая»), Паратаў («Беспасажніца»), Фідэліо Мусамбе («У сэрцы Афрыкі»), брыгадзір Сухадоеў («Вялікае хваляванне»). Усё гэта людзі моцных страсцей і пачуццяў, валявыя і цэласныя натуры (мабыць, акрамя толькі Паратава), якія настойліва ідуць да сваёй мэты. Гэтыя рысы збліжаюць іх, і разам з тым усе яны ў выкананні Яўдошанкі розныя, глыбока індывідуальныя ў сваіх думках і паводзінах.

Выступае Сяргей Іванавіч і ў ролях камедыйнага плана. Шкада толькі, што ён у іх трошкі фармальны. Тут у артыста пераважае вонкавая лінія паводзін героя. Так было, на мой погляд, у «Жаніцьбе Бальзамінава», дзе Яўдошанка іграў Гарадзецкага. Так ён іграе цяпер у спектаклі «Сабака на сене» няўдачлівага паклонніка Дзіяны. У той жа час у сучасных камедыях маладому выканаўцу ўдаецца спалучаць і вонкавы і ўнутраны малюнкі вобраза.

С. Яўдошанка ў ролі Забеліна.

Сяргей Яўдошанка — сучасны, інтэлектуальны акцёр, які шмат чытае і думае. Яго хвалюе мноства надзённых праблем: як спалучаць, напрыклад, у тэатры «веданне» і «ўменне»? І сапраўды, часта можна наглядаць, як той ці іншы акцёр, добра ведаючы, як трэба іграць, разумеючы ўсе прычыны, што абумоўліваюць учынкі героя, не ўмее данесці свае веды да гледача не ў выніку сваёй бездарнасці, а з-за недастатковага валодання майстэрствам. У тым, што ён не стаміўся шукаць, таго, што здольны спалучаць розум і сэрца.

Яўдошанка лічыць, што акцёр абавязкова павінен быць творцам і драматургам. Гэта азначае, што ён павінен не толькі шукаць у рамках тэксту, памагаючы аўтару. Адзін час ён нават прабаваў свае сілы ў драматургіі.

У гутарках з рэжысёрамі Сяргей Іванавіч часта выказвае трывогу з повадu таго, што часам у спектаклях няма запалу, настае пачуццё, мала паэзіі і выдумкі. Яму здаецца, што ў гэтым вінаваты многія рэжысёры, якія патрабуюць празмернай разважлівасці. Тэатр, як ён разумее, гэта перш за ўсё вобразнае відовішча, для якога характэрны лаканізм выражэння, імклівасць і дакладнасць рытмаў і характараў, смеласць мастака, глыбіня зместу, вынаходлівасць у галіне формы.

Радуе тое, што ў майго маладога таварыша па мастацтву ўзнікаюць смелыя, сапраўды творчыя думкі. Мне падабаецца, што ён увесь час у пошуках, заўсёды адчувае творчую незадаволенасць сабою, сваім майстэрствам. Ён не траціць прысутнасці духу, калі выкананая ім роля не ўдалася, не імкнецца вінаваціць усіх і ўсё ў сваёй няўдачы, а, наадварот, робіць вывады і пачынае зноў працаваць і шукаць. Няхай ён яшчэ і не дасягнуў дасканаласці, няхай ён іншы раз і адкрывае для сябе «Амерыку», адкрытую яшчэ да яго, галоўнае ж — ён заўсёды ў творчай форме, ніколі не заспакойваецца на дасягнутым.

Думаючы пра далейшы лёс тэатра, я адчуваю радасць ад таго, што на змену нам, старым, прыходзіць такая дапытлівая, захопленая мастацтвам моладзь, якая побач са служэннем мастацтву выконвае і грамадскія справы, выхоўвае масы, далучаючы іх да свету прыгожага. Сяргей Яўдошанка — намеснік старшыні секцыі літаратуры і мастацтва ў Таварыстве па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў, член мастацкага савета тэатра. Жыццё яго напоўнена да краёў. Наперадзе рад цікавых работ. Марыць малады акцёр пра ролю Петручыо ва «Утаймаванні сваволніцы» Шэкспіра, пра ролю Іржы ў п'есе «Паварот ключа» чэшскага драматурга М. Кундэра.

У Сяргея Яўдошанкі яшчэ ўсё наперадзе. І я як яго старэйшы таварыш і сябра магу толькі пажадаць, каб ён заўсёды заставаўся такім жа неспакойным, мэтанакіраваным.

г. Брэст.

Насустрач з'ездам кінематаграфістаў

ДЗЕ МНОГА ЛЕКАРАЎ...

Неяк зусім непрыкметна на ўскраіне Мінска вырас вялікі светлы будынак. Неўзабаве на яго фасадзе з'явілася і шыльда: «Студыя «Беларусьфільм». А ў доўгіх адгаліненнях калідораў, у шматлікіх пакоях замітусіліся, загаманілі людзі, многа людзей... Аматары кіно, прыхільнікі беларускага кінамастацтва радасна ўздыхнулі: «Ну, цяпер пойдуць фільмы...».

З таго часу мінула некалькі год. Кінакарціны з маркай «Беларусьфільм» сапраўды сталі часцей выходзіць на экраны. Але, на жаль, многія з іх не выклікаюць у гледачоў асаблівага захаплення. Большасць іх — гэта «сераднякі», зробленыя па старых канонах. Няма ў гэтых фільмах глыбокіх праблем, яркіх характараў нашых сучаснікаў, адсутнічаюць у іх арыгінальныя творчыя знаходкі.

У чым жа тут справа? Відаць, нашы кінематаграфісты слаба ведаюць жыццё народа, мала цікавяцца тым, якія думкі і канфлікты хвалююць сучаснікаў. А хіба здолее пастаноўшчык таго ці іншага фільма стварыць яркі праўдзівы твор, не пранікнуўшы ў глыбіню з'яў і падзей, з якіх складаецца жыццё герояў фільма? Рэжысёр павінен дасканала ведаць матэрыял, на якім ён робіць карціну, значна лепш за кінадраматурга — аўтара сцэнарыя. Толькі ў гэтым выпадку пастаноўшчык здолее ўзбагаціць аўтарскую задуму праўдзівымі дэталямі, творчымі знаходкамі, а не быць звычайным інтэрпрэтатарам літаратурнага сцэнарыя.

Неяк днямі мне давялося прысутнічаць на скліканым Саюзам работнікаў кінематаграфіі БССР сходзе-сустрэчы кінематаграфістаў і журналістаў. Гэта быў дзіўны сход! Сорамна было слухаць, як старшыня яго — таленавіты кінадраматург і рэжысёр М. Фігуроўскі—настойліва прасіў журналістаў: «Мы запрасілі вас сюды, каб вы расказалі нам аб найбольш цікавых фактах з вашага жыцця, аб сустрэчах з цікавымі людзьмі і падзеях з вашай практыкі». А журналіст, які сядзеў побач са мной, ціха кінуў: «Калі самі нічога не ведаеце, дык чытайце хоць газеты, — мы там аб усім гэтым пішам». Вядома, з такой сустрэчы нічога добрага не атрымалася, бо яна была недарэчнай ад пачатку да канца.

Відаць, лепш было б Саюзу работнікаў кінематаграфіі і кінастудыі «Беларусьфільм» накіроўваць рэжысёраў, якія, часам, знаходзяцца па месяцах у прастоі, у творчыя камандзіроўкі — на будоўлі краіны, на заводы і фабрыкі, у калгасы. Тады, напэўна, яны хутчэй бы знаходзілі і сваю тэму, і свайго аўтара, і свайго сапраўднага героя.

Сцэнарная праблема была і дагэтуль застаецца праблемай нумар адзін. Праўда, сувязь паміж нашай кінастудыяй і пісьменнікамі крыху палепшылася. Але ж сцэнарны аддзел, хоць і разросся да небывалых памераў, працуе з літаратарамі яшчэ слаба. Пра гэта, напрыклад, сведчыць гой факт, што ніводзін са сцэнарыяў, прэміраваных або адзначаных на рэспубліканскіх конкурсах, не быў даведзены да вытворчай гатоўнасці, і студыя жывіцца або паслугамі «са стараны», або экранізацыямі апрабіраваных і ўжо ўсім вядомых твораў.

На студыі цяпер створана сцэнарная рэдакцыйная калегія. Трэба спадзявацца, што гэты новы орган, укамплектаваны найбольш вопытнымі і таленавітымі пісьменнікамі і сцэнарыстамі, будзе больш уважліва ставіцца да ўсяго жывога, арыгінальнага, паэтычнага, што могуць прынесці на студыю беларускія пісьменнікі. Асабліва гэта датычыць тэм і сюжэтаў з нашай сённяшняй рэчаіснасці.

Трэба шукаць новых форм работы з аўтарамі, не навязваць ім у абавязковым парадку ўласных, часам шаблонных поглядаў і густаў, адмовіцца ад фармальных метадаў абмеркавання, агульных разважанняў. Сцэнарыст павінен заставацца аўтарам са сваім уласным голасам і творчым абліччам.

Мая ўласная работа над сцэнарыем фільма «Строгая жанчына» красамоўна сведчыць аб шкоднасці ранейшых метадаў работы з аўтарамі, дакладней, аб стаўленні студыі да аўтара і яго твора.

Сцэнарый «Строгая жанчына», як вядома, прайшоў апрабацыю аўтарытэтнейшага журы Усесаюзнага конкурсу, на чале якога стаялі такія літаратары, як Л. Ляонаў, М. Пагодзін, А. Суркоў, В. Кажэўнікаў, С. Міхалкоў. Нягледзячы на гэта, калі ён трапіў на Беларускую студыю, над ім былі праароблены шматлікімі «лекарамі» шматлікія аперацыі, у выніку чаго былі вытручаны ўсе элементы рамантычна-ўзнёслага, лірыка-паэтычнага, якімі быў прасякнуты сцэнарый ад пачатку да канца. Больш таго, прынцыпова змяніўся галоўны канфлікт, былі зроблены больш лагоднымі паасобныя сітуацыі, многія вобразы страцілі свае пачатковыя рысы. Твор быў загнаны ў старую, як свет, шаблонную схему. А ў выніку — усё выглядала па таму часу вельмі правільна, толькі сам фільм як мастацкі твор атрымаўся пасрэдным, шэрым.

Хацелася б, каб такое на нашай студыі ніколі больш не паўтаралася.

За апошнія некалькі гадоў у калектыў беларускіх кінематаграфістаў прыйшоў даволі вялікі атрад моладзі — выпускнікоў Усесаюзнага дзяржаўнага інстытута кінематаграфіі. Некаторыя з іх, як, напрыклад, Р. Віктараў, В. Вінаградаў, Б. Сцяпанаў, паказалі сябе ўдумлівымі, з добрым густам, кінарэжысёрамі, здольнымі да самастойнай работы. Аднак іх далейшы творчы рост можа затрымацца, калі іх пакінуць без кіраўніцтва вопытных майстроў. Не сакрэт, што творчая моладзь на «Масфільме», студыі імя Горкага, «Ленфільме» працуе пад штодзённым сяброўскім наглядам у творчых аб'яднаннях такіх майстроў, як М. Ром, С. Герасімаў, А. Козінцаў, С. Юткевіч, С. Рашаль і інш. У нас жа на студыі моладзь такой творчай дапамогі па сутнасці не мае і варыцца ва ўласным саку. Дарэчы, характэрна, што ніводзін з нашых старэйшых майстроў (нават ветэран беларускай кінематаграфіі Ул. Корш-Саблін) не выхавалі ніводнага вучня і не маюць сваіх паслядоўнікаў. Факт даволі сумны!

У гэтым артыкуле я наўмысля спыніўся пераважна на адмоўных баках у развіцці беларускай кінематаграфіі. Гэта прадыктавана самым шчырым клопатам аб росквіце нашага кінамастацтва, які немагчымы без самага рашучага пераадолення недахопаў, без бязлітаснага знішчэння ўсяго кансерватыўнага, заштампаванага, традыцыйна-закасцянелага.

Пастанова ЦК КПСС аб мерах па далейшаму развіццю савецкай кінематаграфіі — сведчанне шчырых клопатаў Камуністычнай партыі аб лёсе самага любімага народам мастацтва. Гэтая пастанова раскрывае перад кінематографіяй новыя прасторы для шырокай творчай ініцыятывы, для неабмежаваных пошукаў, каб паказаць сродкамі кіно тыя гераічныя справы, якімі напоўнена кожная хвіліна жыцця нашага народа — творцы камуністычнага заўтра.

М. БЛІСЦІНАЎ,
кінасцэнарыст.

Драматург, журналіст

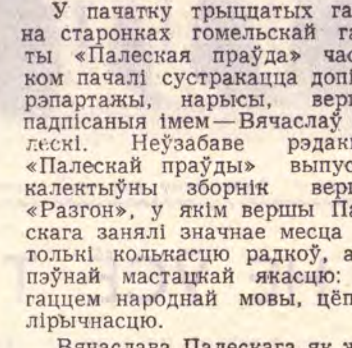

У пачатку трыццатых гадоў на старонках гомельскай газеты «Палеская праўда» часцяком пачалі сустракацца допісы, рэпартажы, нарысы, вершы, падпісаныя імем — Вячаслаў Палескі. Неўзабаве рэдакцыя «Палескай праўды» выпускае калектыўны зборнік вершаў «Разгон», у якім вершы Палескага занялі значнае месца не толькі колькасцю радкоў, а і пэўнай мастацкай якасцю: багаццем народнай мовы, цёплай лірычнасцю.

Вячаслава Палескага як журналіста з адвостраным, баявым пяром, хутка заўважаюць, і ён пераязджае працаваць у Мінск. Яго баявыя нарысы, карэспандэнцыі паяўляюцца на старонках рэспубліканскіх газет. Палескі выступаў на самыя баявыя, актуальныя тэмы, прычым заўсёды пісаў з веданнем справы, востра і дасціпна. Мусіць, захоплены журналісцкай дзейнасцю, Палескі на пэўны час адыходзіць ад чыста літаратурнай творчасці, становіцца адным з баявых журналістаў нашай рэспубліцы. У калектывах рэдакцый «Советской Белоруссии», рэспубліканскага радыёкамітэта, «Звязды» гартаваўся яго талент. Ад радавога літаратурнага работніка да намесніка рэдактара «Звязды», а ў апошні час намесніка старшыні Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў БССР па радыёвяшчанню і тэлебачанню, дырэктара рэспубліканскай тэлестудыі — такі шлях Палескага-журналіста.

Аднак жа Вячаслаў Палескі не толькі журналіст. Уласна кажучы, у практычным жыцці многіх нашых пісьменнікаў цяжка правесці нейкую мяжу паміж журналісцкай і пісьменніцкай дзейнасцю. Кожны добры пісьменнік павінен быць і выдатным журналістам. Той пісьменнік, які цураецца, пагарджае журналісцкай работай, шмат чаго траціць. Журналістыка збліжае з жыццём, яна вымагае глыбокага і скрупулёзнага вывучэння рэчаіснасці, дае магчымасць заўсёды трымаць руку на пульсе часу, што вельмі важна для творчасці.

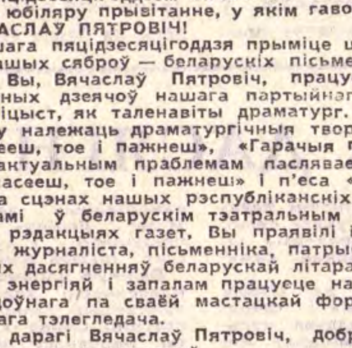

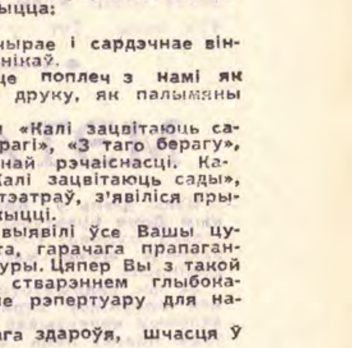

У сувязі з пяцідзесяцігоддзем Вячаслава Палескага праўленне СП Беларусі паслала юбіляру прывітанне, у якім гаворыцца:

ДАРАГІ ВЯЧАСЛАЎ ПЯТРОВІЧ!

У дзень Вашага пяцідзесяцігоддзя прыміце шчырае і сардэчнае віншаванне ад Вашых сяброў — беларускіх пісьменнікаў.

Многія гады Вы, Вячаслаў Пятровіч, працуеце поплеч з намі як адзін з актыўных дзеячоў нашага партыйнага друку, як палымяны журналіст-публіцыст, як таленавіты драматург.

Вашаму пяру належаць драматургічныя творы «Калі зацвітаюць сады», «Што пасееш, тое і пажнеш», «Гарачыя пірагі», «З таго берагу», прысвечаныя актуальным праблемам пасляваеннай рэчаіснасці. Камедыя «Што пасееш, тое і пажнеш» і п'еса «Калі зацвітаюць сады», пастаўленыя на сцэнах нашых рэспубліканскіх тэатраў, з'явіліся прыкметнымі з'явамі ў беларускім тэатральным жыцці.

Працуючы ў рэдакцыях газет, Вы праявілі і выявілі ўсе Вашы цудоўныя якасці журналіста, пісьменніка, патрыёта, гарачага прапагандыста выдатных дасягненняў беларускай літаратуры. Цяпер Вы з такой жа нястомнай энергіяй і запалам працуеце над стварэннем глыбокаідэйнага і цудоўнага па сваёй мастацкай форме рэпертуару для нашага беларускага тэлегледача.

Жадаем Вам, дарагі Вячаслаў Пятровіч, добрага здароўя, шчасця ў жыцці і новых творчых поспехаў.

Вячаслаў Палескі добра валодае словам як пісьменнік. Пра гэта сведчаць яго п'есы «Песня нашых сэрцаў», «Калі зацвітаюць сады», «З таго берагу», «Гарачыя пірагі». Напісаныя ў розныя гады, яны адлюстроўваюць тыя праблемы, якія былі актуальныя ў час, калі пісьменнік браўся за пяро драматурга.

П'еса «Песня нашых сэрцаў» была напісана тады, калі аднаўлялася наша сталіца. Яна прысвечана будаўнікам яе. У 1950 годзе з'явілася п'еса «Калі зацвітаюць сады». Гэта быў той час, калі у заходніх абласцях рэспублікі сама ішоў працэс калектывізацыі сельскай гаспадаркі. Пісьменнік імкнуўся адлюстраваць гэты працэс ва ўсёй яго складанасці. І гэта ў значнай меры яму ўдалося. П'еса ставілася не толькі на сцэне прафесіянальнага тэатра, яна шырока ішла на сцэнах самадзейных драматычных калектываў, асабліва ў заходніх абласцях рэспублікі.

Вячаслаў Палескі як драматург вельмі патрабавальны да сваёй творчасці. Даволі сказаць, што п'еса «Песня нашых сэрцаў», пасля таго як шырока паказвалася ўжо ў тэатры, была грунтоўна перапрацавана аўтарам і ў новым варыянце пастаўлена на сцэне Рускага драматычнага тэатра імя Горкага пад назваю «Што пасееш, тое і пажнеш».

Вядома, калі зыходзіць з колькасці напісанага драматургам, дык яна не можа задаволіць. Хацелася б, каб імя Вячаслава Палескага часцей паяўлялася на тэатральных афішах. У яго добры драматургічны талент і трэба, каб ён часцей раскрываўся перад гледачом і чытачом.

Палескі сама цяпер у пары творчай сталасці, творчага ўзмужнення. Пажадаем жа яму поспехаў на ніве нашай роднай літаратуры.

магутным і дакладным стылем...»

У рускіх рэалістаў-класікаў Якуб Колас вучыўся праўдзіва паказваць жыццё народа, глыбока пранікаць у сутнасць грамадскіх з'яў, раскрываць тыповыя рысы сацыяльнай рэчаіснасці. Ён грунтоўна засвоіў эстэтычныя прынцыпы рускага класічнага рэалізму — праўдзівасць у паказе жыцця, глыбокі дэмакратызм, народнасць, высокую ідэйнасць. З рускім класічным рэалізмам звязвае Коласа і схільнасць да знешняй праўдападобнасці. Гэта тэндэнцыя праявілася ўжо ў першых, самых ранніх творах паэта; ад яе ён ніколі не адступаў і ў далейшым, на ўсіх пазнейшых этапах свайго творчага развіцця.

Адлюстраванне рэчаіснасці ў формах самой рэчаіснасці было ўлюбёным мастацкім прынцыпам Якуба Коласа. Праўдзівасць паказу тыповых характараў у тыповых абставінах азначала амаль заўсёды і праўдзівасць мастацкіх дэталей, дакладнасць у перадачы знешніх прыкмет. Народнае жыццё адкрывалася паэту ва ўсіх сваіх праявах, бытавых падрабязнасцях, наглядна, прадметна-адчувальна. З гэтага вынікае пастаяннае імкненне Коласа да дакладных, рэалістычна-канкрэтных сродкаў мастацкай вобразнасці — эпітэтаў, метафар, параўнанняў. Адсюль жа ідзе выключная пластычнасць яго вобразаў.

Паколькі Янка Купала пераважна — паэт-лірык, а Якуб Колас — паэт-эпік, — суадносіны аб'ектыўнага і суб'ектыўнага ў іх творчасці розныя. Нават у сваіх эпічных і драматычных творах Купала, як правіла, у значнай меры застаецца лірыкам. Яго паэмы наскрозь прасякнуты «суб'ектыўнасцю», лірызмам, сагрэты гарачым аўтарскім пачуццём. У некаторых з іх непасрэдна прысутнічае лірычнае «я» паэта, апавядальніка, які ўмешваецца ў ход падзей, выказвае свае сімпатыі і антыпатыі да герояў. І Якуб Колас дастаткова выявіў сябе як паэт-лірык. Шчырым лірызмам напоўнены многія яго вершы, ды і не толькі вершы. Варта прыгадаць тут глыбокія па свайму пачуццю лірычныя маналогі ў паэме «Новая зямля». А колькі лірызму ў паэме «Сымон-музыка»!

Аднак, звяртаючыся да лірычных сродкаў адлюстравання рэчаіснасці, Якуб Колас заўсёды заставаўся самім сабою — мастаком-эпікам. Прыродзе яго таленту было больш уласцівым аб'ектывізаванае ўспрыняцце жыцця. У яго ліра-эпічных творах эпічныя фарбы заўсёды пераважаюць над лірычнымі. І лірыка — гэты найбольш суб'ектыўны від творчасці — у яго больш эпічная, «аб'ектыўная», чым у Купалы.

Гаворачы аб эпічнасці як асноўнай асаблівасці ўсяго мастацкага аблічча Коласа, мы не можам згадзіцца з тымі, хто бачыць у гэтым стылявую аднастайнасць яго творчасці. У сапраўднасці ж Якуб Колас прынёс у беларускую літаратуру не меншае багацце стылістычных і жанравых форм, чым Янка Купала. Яго мастацкая палітра была надзвычай багатай і маляўнічай. Рамантычная сімволіка, алегорыя, гіпербала, гратэск — усімі гэтымі стылістычнымі сродкамі і формамі паэт дасканала валодаў, але яны былі падпарадкаваны эпічнай прыродзе яго рэалізму і амаль заўсёды заставаліся ў межах знешнерэальнага, верагоднага.

Пейзажнае майстэрства Якуба Коласа вельмі высока было ацэнена нашай крытыкай.

Неабходна прызнаць, што коласаўскае майстэрства пейзажнага жывапісу сапраўды знаходзіцца на ўзроўні лепшых традыцый класічнай літаратуры, і, па аднадушнаму прызнанню крытыкі, у Беларусі няма такога другога паэта, якога б можна было паставіць у гэтых адносінах поруч з Якубам Коласам.

Чым жа характарызуецца коласаўскае адлюстраванне прыроды? Якія яго асаблівасці? Што яго адрознівае і ў гэтых адносінах ад Купалы?

Купала і Колас — паэты блізкія па свайму светаразуменню, і таму ў іх успрыняцці прыроды ёсць шмат агульнага. Абодва яны глядзяць на прыроду вачамі працоўнага народа. Пейзаж у іх творчасці даецца ў непарыўным адзінстве з жыццём селяніна і амаль заўсёды насычаны эмоцыямі яго працы. Пачуццё роднай прыроды арганічна зліваецца ў Купалы і Коласа з пачуццём Радзімы. Вось чаму іх пейзажная лірыка прасякнута свабодалюбівымі і патрыятычнымі імкненнямі, высакароднымі грамадзянскімі ідэаламі; у ёй раскрываецца ўнутраны свет перадавога, дзейснага чалавека, які ў многіх творах супрацьстаіць прыродзе як актыўная сіла.

І ўсё-такі купалаўскае і коласаўскае ўспрыняцце прыроды істотна адрозніваюцца. У ранніх творах Купалы («Праз вайну», «Я бачыў», «Вясна», «Лета», «Зіма», «Гэта крык, што жыве Беларусь» і многіх іншых) пейзаж такі ж строга рэалістычны, як і ў Коласа. Але ў далейшым пейзажныя малюнкі Купалы ўсё часцей і часцей пачынаюць набываць сімволіка-рамантычныя фарбы; яны становяцца больш экспрэсіўнымі, суб'ектыўнымі, эмацыянальна насычанымі, псіхалагічнымі, філасофскімі. Гэта асаблівасць купалаўскага ўспрыняцця прыроды выявілася ў вершах «Перад світаннем», «Явар», «Явар і Каліна», «Дзве таполі», «Мой дом», «Стужа збліжаецца», у паэмах «Курган», «Сон на кургане», «Магіла льва», дзе пераважае рэалістычны і сімвалічны пейзаж.

Сакрэт пісьменніцкага майстэрства Коласа-пейзажыста заключаецца ва ўменні жывапісаць прыроду, паказваць яе жыццё, «адкрываць» яе красу. Калі знаёмішся з пейзажнай лірыкай паэта і многімі творамі яго прозы, адразу кідаецца ў вочы гэта якасць яго мастацкага таленту. Пейзаж Коласа пазбаўлены той рамантызацыі, якая ўласціва пейзажу Купалы. Ён рэалістычна-дакладны, канкрэтна-адчувальны. Коласаўскія карціны прыроды захапляюць чытача сваёй праўдзівасцю, сваёй выключнай пластычнасцю, маляўнічасцю, і гэта звязана з агульным падыходам пісьменніка да адлюстравання рэчаіснасці, з яго індывідуальным успрыняццем прыроды, з асаблівасцямі яго творчага метаду.

Якуб Колас глядзіць на прыроду праніклівым позіркам мастака-жывапісца. Ён яе глыбока разумее і тонка адчувае яе характар.

У творчасці Якуба Коласа прырода выступае ва ўсёй сваёй разнастайнасці, ва ўсім багацці сваіх форм, праяў, відаў, гукаў, фарбаў. Яна жыве сваім незалежным самастойным жыццём. Паэт умее рэалістычнымі сродкамі перадаць само жыццё прыроды. Гэта вельмі характэрная рыса пейзажнага жывапісу Коласа, абумоўленая эпічным характарам яго рэалізму, з'яўляецца ўласцівасцю як лірыкі паэта (вершы «Усход сонца», «Майская раніца», «Восень», «Зіма», «На лузе», «Жытнi колас», «Палескія вобразы» і інш.), так і асабліва яго паэмы «Новая зямля».

Імкненне да эпічнасці, якое мацней за ўсё выявілася ў творчасці Якуба Коласа, надавала нашаму рэалізму большую аб'ёмнасць, расшырала яго жыццёвы і сацыяльны дыяпазон. Літаратура пачынала ўзнімаць такія пласты народнага жыцця, якія раней не траплялі ў поле яе зроку. Але не меншае значэнне для ўсебаковага развіцця яе рэалістычнага метаду мела і другая тэндэнцыя, з якой быў звязаны далейшы псіхалагічны і эмацыянальны змест беларускай паэзіі, паглыбленне яе лірызму і драматызму. Словам, развіццё рэалізму ў пачатку XX стагоддзя было працэсам рознабаковым, шматгранным, адбывалася ў розных кірунках, ішло ўшырыню і ўглыбіню. З гэтага відаць, якія складаныя задачы стаялі перад тагачаснай беларускай літаратурай. Вырашыць гэтыя задачы маглі толькі вялікія мастакі слова, якімі з'явіліся Янка Купала і Якуб Колас.

Вызначаючы месца Яна Райніса і Андрэя Упіта ў латышскай літаратуры, Карнелій Зялінскі пісаў:

«...Калі Райніс першы даў латышскай літаратуры крыллі рэвалюцыйнага рамантызму, раскрыў сацыялістычныя далі, узняў рэвалюцыйны дух, умацаваў веру народа ў свае сілы, то Упіт першы плугам свайго рэалізму ўзняў як мастак цэлыя пласты народнага латышскага жыцця і паказаў унутраную працоўную моц».

Роля Янкі Купалы і Якуба Коласа была аналагічнай. Толькі яны разам «плугам свайго рэалізму» ўзнімалі некранутыя пласты народнага жыцця, узнімалі «скібіну слова» «на запусцелым дзірване» беларускай літаратуры. Крыллі рэвалюцыйнага рамантызму даў беларускай літаратуры, зразумела, Купала. Аднак творчасць Коласа таксама была прасякнута гэтай рэвалюцыйнай рамантыкай, якая з'яўляецца душой сапраўднага рэалізму. Але галоўная заслуга Якуба Коласа ў тым, што ён, абапіраючыся на традыцыі сваіх папярэднікаў у рускай і польскай паэзіі, стварыў такія шырокія эпічныя творы, якім суджана было адыграць выдатную ролю не толькі ў развіцці, але і ў станаўленні сацыялістычнага рэалізму ў беларускай літаратуры. У паэмах «Новая зямля» і «Сымон-музыка» з выключнай сілай раскрыўся эпічны характар таленту паэта, выявілася яго імкненне ў паэзіі да манументальных эпічных форм.

Дзве стылістычныя лініі ў развіцці нашага крытычнага рэалізму — купалаўская і коласаўская — гістарычна падрыхтавалі жанрава-стылявую разнастайнасць беларускай літаратуры ў савецкую эпоху. Сацыялістычны рэалізм сінтэзаваў усе эстэтычныя багацці нацыянальнага мастацтва. На аснове стылістычных традыцый нашай передкастрычніцкай літаратуры паступова складваліся асноўныя кірункі сучаснай беларускай паэзіі і прозы.

ВАРТАЎНІКІ СПАКОЮ

Ён стаў тваім лепшым сябрам ледзь не з першых гадоў жыцця. Прынамсі з той хвіліны, як ты прачытаў славутыя радкі Маякоўскага «Мая міліцыя мяне беражэ...» І потым калі б тое ні было, ці позна ўначы, ці на світанні, ты спакойна праходзіш па вуліцах горада, бо ведаеш: чалавек у форменнай шапцы, твой добры друг-міліцыянер, заўсёды на пасту. На пасту ў імя спакою, парадку, справядлівасці. Вось чаму ў нашай краіне ўстаноўлена свята — Дзень міліцыі, які ўсе мы сардэчна і цёпла ўчора адзначылі.

Кожны, хто хоць раз быў у аддзяленні міліцыі, напэўна, запомніў такі малюнак: у невялікім пакоі дзяжурнага стол, накрыты чырвоным абрусам, тэлефон, графін з вадою, пашарпаная кніжка з запісамі. Звоняць раз-пораз тэлефонныя званкі: дакладваюць паставыя міліцыянеры, паступаюць звесткі з участкаў аўтаінспекцыі, даведкі... А вось жанчына з заплаканымі вачыма расказвае пра свайго неспакойнага суседа, які ўжо не раз сядзеў і па дзесяць сутак, і па пятнаццаць. Яго нават судзілі за хуліганства. Частку свайго тэрміну адбываў у калоніях, а частку неяк яму залічылі — і зноў ён на волі.

— Няма ад яго ратунку, — скардзіцца жанчына. — Учора ўночы вярнуўся аднекуль падпіўшы і разбіў пяць шыб у вокнах. А потым зайшоў да мяне і зноў пачаў пагражаць: укарачу, кажа, табе язык.

Адчыняю дзверы з шыльдачкай «Пакой дазнання». На табурэтцы прысадзісты хлопец гадоў дваццаці. Вожыкам валасы. Шэры ў крапінку пінжак. Гальштук са шпількаю пасярэдзіне. Прычасаны, задаволены, усміхаецца. Можна падумаць: вядзе гаворку пра чарговую гульню беларускай футбольнай каманды. Але капітан міліцыі спакойным, ураўнаважаным тонам пачынае пералічваць «подзвігі» хлапца. Ён перастае ўсміхацца, задзірліва пытае:

— Мне можна слова?..

— Калі ласка!

— Начальнік, грозны вы чалавек. На сто сорак першы б'еце! Думаю, нічога не выйдзе. Ключыка не падбераце...

— Падбіраць не давядзецца, — спакойна адказвае капітан. — Перад рэчавымі доказамі ўсё стане на месца...

Калі Валянціна Кулакова вывелі, капітан падрабязна расказаў, што адбылося. Валянцін — у мінулым студэнт другога курса будаўнічага факультэта політэхнічнага інстытута. У яго ёсць блізкі сябар Віктар Хілабок. Цяпер гэта не толькі сябар, але і саўдзельнік злачынства.

... Пакой № 48 у інтэрнаце на Ленінскім праспекце, 65. Вечар. За акном безліч вясёлых агнёў шумнай сталічнай магістралі. Валянцін трымае ў руках гітару. Ігра чамусьці не клеіцца. Побач сядзіць Віктар.

— Можа збегаеш?..

Віктар знікае. З «Гастранома» ён, як звычайна, вяртаецца з цяжкім пакункам. І пачынаецца п'янка да самай раніцы. Бачылі сяброў і ў рэстаранах... Вядома, суседзі па пакоі дзівіліся іншы раз: адкуль у хлопцаў на гэта грошы. Але ўсе ведалі, што ў Валянціна маці — адказны работнік. «Падкідае, напэўна, любаму сыночку... ніякага дзіва...»

І вось аднойчы ў адным з пакояў інтэрната зніклі рэчы. Вахцёр — сумленны чалавек. Нёс службу пільна. Як жа гэта магло здарыцца?.. Валянцін і Віктар таксама разводзілі рукамі. Валянцін нават сказаў: «Брыдка красці ў сваіх сяброў!..»

Пра здарэнне пагаварылі і хутка забыліся. Але рэчы больш ніхто не асмельваўся пакідаць у шафе. Лепш здаваць іх у капцёрку.

Былі ў Валянціна і Віктара сябры ў медыцынскім інстытуце. Віцька туды часцяком заходзіў з гітарай. Іншы раз яны там прапускалі па добрай чарцы. Але ў медыцынскім не той народ. Больш сціплы, заняты. Бывала, наведаешся да сяброў, а яны спяшаюцца ў бібліятэку. На вачах у Віктара, як перад сваім, хаваюць ключ у дамоўленым месцы і ідуць.

Неяк прыйшлі Віктар з Валянцінам у інтэрнат медінстытута, патузалі за дзверы — нікога. Ага! Ключы ўзялі пад батарэяй. «Работа» праходзіла ўпэўнена. Умомант апусцелі чамаданы.

— Ты нічога не ведаеш? — спытаўся ў Віктара пры сустрэчы хлопец з медінстытута. — Нас добра падчысцілі. Разумееш, летнія тэніскі і тыя забралі, падлюгі...

— Сапраўды, падлюгі, — плюнуўшы, адказаў Віктар.

...«Справа» даведзена да канца. Мы гартаем яе старонку за старонкай. Гэта, зразумела, не аповесць і не раман, але здзіўляе стройнасць довадаў і абвінавачванняў. Усе доказы з матэматычнай дакладнасцю сталі на сваё месца.

Капітан колькі секунд маўчыць, ён засяроджана думае. Які ж лагічны канец справы? Валянцін Кулакоў і Віктар Хілабок — сур'ёзныя злачынцы. Яны не навічкі ў крымінальных справах, ужо да гэтага мелі па адной судзімасці. Не можа быць і гаворкі пра спагаду да іх...

— Мая міліцыя мяне беражэ, — усміхаючыся, гаворыць капітан Сямёнаў. — Уяўляеце, колькі адказнасці ляжыць на людзях, пра якіх паэт сказаў гэтыя словы, што сталі ў нашы дні афарызмам.

Заходзіць гаворка пра пошукі, пра работу аператыўнага аддзела, следчых аддзела дазнання. Капітан расказвае, як узнікае перад вачыма ў следчага мноства заблытаных вузлоў. Паспрабуй знайсці першае дакладнае і беспамылковае рашэнне, знайдзі той самы «ключык», пра які кпліва гаварыў Валянцін Кулакоў. У дазнанні першая ўмова — гэта дакладнасць, пэўнасць. Яны, як і руда, не ляжаць на паверхні. Патрэбны вялікія пошукі.

Калега капітана Сямёнава малады юрыст Алег Іванавіч Граковіч расказвае пра справу аб аўтапакрышках... Справу цікавую тым, як міліцыя аддае вырашэнне пытання на волю грамадскасці.

...На заводскім двары пад павеццю стаяў аўтамабіль. На ім новы «абутак». І раптам ён, гэты «абутак», знікае. Дырэкцыя, партыйная і прафсаюзная арганізацыі тэлефоннага завода, вельмі занепакоеныя знікненнем двух аўтапакрышак, просяць міліцыю знайсці вінаватых у крадзяжы.

Аўтапакрышкі... Каму яны маглі спатрэбіцца?.. Для маладога следчага нялёгка было беспамылкова адказаць на гэтае пытанне. Пачаліся пошукі. Выявілася, што ў аднаго з жыхароў Пілоцкай, ціхай, мала каму вядомай вулачкі, ёсць свой «Масквіч». На машыне з'явілася раптам абнова — два новенькія колы. Гаспадар машыны Сяргейчык Уладзімір Андрэевіч, рабочы завода запасных частак. Алег Іванавіч, не доўга думаючы, наведаў домік на Пілоцкай.

Нечаканы госць быў сустрэты холадна.

— Аўтапакрышкі... Хіба мала іх на белым свеце... — Уладзімір Андрэевіч не любіў гаварыць многа. Ён коратка расказаў пра сваякоў і блізкіх, у тым ліку і пра брата Сяргейчыка Івана Андрэевіча.

— І часта ён у вас бывае?

— Іншы раз заходзіць... Працуе нарміроўшчыкам на тэлефонным заводзе.

У Івана Андрэевіча быў сябра — вадзіцель Уладзімір Камінскі. Іх часта бачылі разам...

Словам, неўзабаве перад сталом следчага сядзеў дваццацігадовы Уладзімір Камінскі. Сядзеў, неспакойна круцячыся на крэсле.

— Так, я зняў пакрышкі, — дрыжачым голасам прызнаўся ён. І расказаў усё па парадку.

Больш «тугаплаўкім» аказаўся саўдзельнік крадзяжу нарміроўшчык Іван Андрэевіч Сяргейчык. Сівізна на скронях. Спакойная ўсмешка ў куточках губ.

— Паклёп! Паклёп! — адбіваецца ён.

Вялізная зала клуба тэлефоннага завода на Падлеснай вуліцы поўная народу: людзі ўпрытык сядзяць на лаўках, падваконніках, стаяць у праходах, ля самага выхаду. Усе ўважліва слухаюць. Дакладвае следчы Алег Іванавіч Граковіч.

Даўно ўстаноўлена, наколькі вялікая сіла ўздзеяння калектыву на чалавека. Першым пасля следчага выступае вадзіцель Камінскі. Схуднелы, з патупленымі вачыма падыходзіць ён да стала. Гаварыць цяжка, але трэба.

— Так... Аўтапакрышкі вывез я і аддаў іх брату Івана Сяргейчыка. Нарміроўшчык мне памог у гэтым злачынстве. Судзіце, таварышы...

Цяжка Камінскаму, цяжка і тым, хто толькі чуе яго прызнанні... Але хлопец малады — наперадзе цэлае жыццё.

Падыходзіць да стала прэзідыума рабочага сходу Сяргейчык. У яго цвёрдая хада, яму хочацца трымацца смела, нібы нічога страшнага не адбылося. Прызнанні Камінскага ён абвяргае.

— Дарэмна выкручваешся, — крычаць яму з залы.

Сяргейчык маўчыць. Але не маўчаць людзі. З Камінскім усё зразумела. Чалавек спатыкнуўся. Ён яшчэ малады. Цяжкае злачынства будзе яму навукай... Не, больш ніколі ў жыцці не падымецца ў яго рука на дзяржаўную маёмасць. Калектыў у гэтым упэўнены і вырашае ўзяць яго на парукі...

А вас, Сяргейчык, можа выправіць, як відаць, толькі турма. Няма вам даверу... Вы і тут, перад таварышамі хлусіце.

Сяргейчыка ведаюць многія. Былі за ім грашкі і раней. І вось расплата... Можа, праўда, памагчы шчырае прызнанне перад рабочым сходам. Бо праўду не ўтоіш.

— Скажыце шчыра: ля прахадной хто чакаў Камінскага з украдзенымі шынамі?.. Хто?

Маўчанне.

— Ганьба! З такім чалавекам нам не па дарозе! — чутны гнеўныя галасы.

І ў апошнюю мінуту голас Сяргейчыка здрыгануўся:

— Прашу вашага давер'я... Я вінаваты. Больш гэтага не здарыцца.

Доўга ідзе абмеркаванне. Кладуцца на вагі ўсе акалічнасці. Ці можна сапраўды ўзяць на парукі такога чалавека, як нарміроўшчык Сяргейчык... Выказванні адкрытыя, строгія, справядлівыя...

Алег Іванавіч канчае справу.

Цікава, што цяпер парабляюць Камінскі і Сяргейчык? Некалькі дзён назад ён сустракаўся з імі. Працуюць на заводзе. Калектыў за іх адказвае. Пад уздзеяннем калектыву вынішчаецца ўсё дрэннае, усё тое, што мы завём чалавечай гніллю...

З акна невялікага пакоя відаць прасторная плошча Якуба Коласа. Машыны, трамваі, тралейбусы. Кіпіць людскі паток. «Справа», пра якую толькі што ішла гаворка, на паліцы ў шафе. «Памыляцца, — міжволі думаеш, — вядома, прасцей, чым расплачвацца за свае памылкі...» І як добра, што ёсць людзі цяжкіх пошукаў, якія ўмеюць вяртаць да вялікага жыцця тых, хто спатыкнуўся на жыццёвай дарозе.

М. СТАЛЯРОЎ.

Нядаўна адбылася сустрэча работнікаў міліцыі рэспублікі з беларускімі пісьменнікамі і журналістамі. На сустрэчы ішла гарачая, зацікаўленая размова аб выхаванні новага чалавека.

На здымку: удзельнікі сустрэчы (злева направа на першым плане) пісьменнік І. Шамякін, інспектар дзіцячага пакоя Савецкага раёна г. Мінска Я. Ясінская, міністр аховы грамадскага парадку БССР А. Аксёнаў і ўчастковы ўпаўнаважаны Ваўкавыскага раённага аддзела міліцыі Т. Дварэцкі.

Фота Ул. ЛУПЕЙКІ. (БЕЛТА).

АДНА З ЛЕПШЫХ

Яшчэ ў школе Дзіна Вішнеўская любіла кнігі. Ішлі гады. Дзяўчына скончыла сярэднюю школу.

— Куды ж пайсці працаваць? — колькі разоў думала Дзіна і заўсёды вырашала: туды, дзе кнігі.

І пайшла ў Лёзненскую кнігарню. Адразу старанна ўзялася за працу. Вельмі ўважліва абслугоўвала наведвальнікаў, раіла ім, якую лепш купіць кнігу. Калі ж якой-небудзь не было ў магазіне, Дзіна запісвала ў свой блакноцік адрас пакупніка і гаварыла:

— Праз дні два-тры кніга, якая вам трэба, будзе дастаўлена вам дадому.

Сваё слова камсамолка стрымлівала.

Вішнеўская паступова стала і кніганошай. Няма таго дня, калі яна не пабывае ў каго дома, ва ўстанове ці на прадпрыемстве. Кожны месяц Дзіна Вішнеўская распаўсюджвае кніг на сотні рублёў.

У Віцебскай вобласці праходзіць цяпер агляд работы кніжнага гандлю, на якім адзначана многа актывістаў па распаўсюджванню кнігі. І сярод іх — Дзіна Вішнеўская.

Ф. РАМАШКА.

УСНЕЖНІ
Дэкада самадзейнага мастацтва

ПРЫЛІЎ ТВОРЧЫХ СІЛ

У Гомельскай вобласці прайшлі раённыя агляды мастацкай самадзейнасці. І ўсюды бачыш прыліў у самадзейныя калектывы новых творчых сіл. Радуе і тое, што значна палепшыўся рэпертуар, тэма сучаснасці ў ім займае вядучае месца.

У вобласці адмовіліся ад ранейшай традыцыі, калі на агляды ў раённы цэнтр прыязджалі ўсе калектывы. Цяпер справаздачныя канцэрты праходзяць па трох-пяці зонах таго ці іншага раёна. Так, напрыклад, у Чачэрскім раёне члены журы выязджалі ў тры зоны. Тут у аглядзе прынялі ўдзел 22 калектывы.

На Рэчыцкім гарадскім аглядзе быў прадстаўлены рад прафсаюзных калектываў мастацкай самадзейнасці: метызнага завода, фанерна-мэблевага камбіната, суднаверфі. Лепш за іншых у Рэчыцы выступіў гарадскі Дом культуры, які стварыў ансамбль песні і танца «Дняпро» пад кіраўніцтвам аматара самадзейнага мастацтва А. Фінкельберга. Ансамбль падрыхтаваў добрую праграму. Думка членаў журы была аднадушнай: рэкамендаваць ансамбль на абласны агляд. Такога ж гонару ўдастоілася і агітацыйна-мастацкая брыгада Дома культуры, праграма якой носіць назву «Рэйд газеты на борце «Ракеты».

Рэчыцкі калектыў дамогся такіх поспехаў дзякуючы старраннай працы ўсіх удзельнікаў самадзейнасці. Вялікую дапамогу ім аказвае грамадскі аддзел культуры на чале з І. Пракопавым.

Вельмі зладжана і чыста прагучалі песні хору фанерна-мэблевага камбіната (кіраўнік Ю. Салаўёў). Блага толькі тое, што няма ў рэпертуары хору беларускіх песень.

Слаба, нават недаравальна дрэнна быў прадстаўлены калектыў Рэчыцкага зааветтэхнікума, які мае каля 400 навучэнцаў. Факт, што і дырэктар гэтай навучальнай установы А. Ясенка і партарганізацыя мала займаюцца пытаннямі культурнага адпачынку моладзі.

Пабываўшы на аглядах у многіх раёнах вобласці, хочацца звярнуць увагу на адну важную акалічнасць. Як вядома, самадзейныя гурткі ў нас працуюць пры клубах, што падпарадкаваны ці то органам культуры, ці то прафсаюзным арганізацыям. Паміж імі яшчэ не наладжаны правільныя ўзаемаадносіны, цеснае супрацоўніцтва. Наадварот, часта можна наглядаць нейкую нездаровую канкурэнцыю. Міжведамасныя бар'еры дужа шкодзяць нашай агульнай справе.

Спашлюся хоць бы на такі прыклад. У вёсцы Азершчына Рэчыцкага раёна працуюць раённы Дом культуры і клуб суднаверфі. Кожны з іх імкнецца мець абавязкова свой хор. І вось мы перад фактам, калі ў адной вёсцы ёсць два непаўнацэнныя хоры. У адным толькі жаночыя галасы (28 чалавек), у другім — змешаныя, але мала (25 чалавек). Здавалася б, для карысці справы ў Азершчыне трэба было б стварыць адзін, але сапраўдны народны хор, які з поспехам абслугоўваў бы гэтыя два клубы. Клубу суднаверфі варта было б мець у сябе самадзейныя калектывы іншых жанраў.

Падобных фактаў можна было б прывесці многа. І крыўдна, што мы не можам дамовіцца па такіх пытаннях.

І. КАПОЦЯ,
дырэктар Гомельскага абласнога Дома народнай творчасці.

МЭТА ДАСЯГНУТА

Цэлы дзень у Брагінскім раённым Доме культуры гучалі песні, іграла музыка. Тут праходзіў заключны агляд мастацкай самадзейнасці.

За час падрыхтоўкі да агляду для кіраўнікоў харавых і танцавальных калектываў аддзел культуры правёў пяць семінараў. Акрамя таго, дырэктар РДК Е. Шайкевіч і баяніст А. Швец выязджалі ў калгасы і саўгасы для акazання практычнай дапамогі сельскім калектывам мастацкай самадзейнасці.

Вялікую прапагандысцкую работу правяла агітбрыгада раённага Дома культуры. За лета і восень удзельнікі агітбрыгады далі 52 канцэрты ў калгасах і саўгасах раёна. Аддзел культуры патрабаваў ад загадчыкаў сельскіх клубаў і бібліятэк па прыкладу агітбрыгады РДК ствараць свае агітбрыгады. І яны былі створаны пры Астраглядаўскім, Глухавіцкім, Буркоўскім сельскіх клубах, Ясенеўскай бібліятэцы. Сельскія агітбрыгады наладзілі па 10—20 канцэртаў. Яркія і маляўнічыя выступленні артыстаў агітбрыгад прыцягнулі ў самадзейнасць сотні новых энтузіястаў народнага мастацтва.

У кастрычніку пачаліся агляды мастацкай самадзейнасці па пяці зонах. У іх прыняло ўдзел звыш 1 200 самадзейных артыстаў, лепшыя з іх трапілі на раённы агляд.

Прыкметны творчы рост паказаў на аглядзе харавы калектыў Буркоўскага сельскага клуба (загадчык т. Лаханскі). У хоры — 70 чалавек. За год калектыў павялічыўся ў чатыры разы. Праўленне калгаса «Чырвоная ніва» (старшыня т. Яловік) выдала сродкі на набыццё касцюмаў для ўдзельнікаў самадзейнасці. Высокае выканаўчае майстэрства і прыгожыя касцюмы адразу прыцягнулі ўвагу гледачоў і журы. Кіраўнік харавога калектыву Е. Шайкевіч шмат зрабіў, каб хор заваяваў першае месца ў раёне.

У мінулыя гады ў самадзейных гуртках калгаса імя Тэльмана ўдзельнічала мала калгаснікаў. Сёлета малады заатэхнік калгаса Аляксей Раянок праявіў шмат ініцыятывы і настойлівасці. Добры баяніст, энтузіяст сцэны ён здолеў прыцягнуць у самадзейнасць таленавітую моладзь. Выступленне гэтага калектыву карысталася поспехам на аглядзе.

Упершыню высокае майстэрства паказалі самадзейныя артысты калгаса «Сцяг Леніна». Тут мастацкім кіраўніком і душой калектыву стаў шафёр Дзмітрый Уласенка.

Вялікую дапамогу мастацкай самадзейнасці аказвае сельская інтэлігенцыя, галоўным чынам — настаўнікі. Сярод іх вялікія энтузіясты народнага мастацтва Фёдар Каршуноў — настаўнік Вуглоўскай школы, удзельнік агітбрыгады і артыст народнага тэатра, Надзежда Стральбіцкая — завуч Глухавіцкай васьмігадовай школы, кіраўнік хору калгаса імя Калініна, Марыя Протчанка — настаўніца Зарачанскай васьмігадовай школы і многія іншыя.

Наш раённы агляд прайшоў паспяхова. Ён з'явіўся добрай творчай школай для ўдзельнікаў самадзейнасці. Лепшыя калектывы і выканаўцы атрымалі прэміі, граматы, дыпломы.

Галоўная мэта агляду — зрабіць самадзейнасць масавай, узняць культуру і майстэрства розных відаў народнага мастацтва — дасягнута.

Т. КАРПАВА,
загадчыца Брагінскага раённага аддзела культуры.

Хараша спяваюць салісты агітбрыгады Брагінскага раённага Дома культуры Валянцін Гардзіенка і Валянціна Скараход. На раённым аглядзе мастацкай самадзейнасці іх дуэт гледачы ўзнагародзілі гарачымі апладысментамі. Маладыя аматары самадзейнасці заваявалі права выступіць на абласным аглядзе.

Фота Н. ГЕРАСІМАВА.

На аглядзе ў Бабруйску выступіў вакальны ансамбль фабрыкі імя Дзяржынскага. Фота А. БОРЧЫКА.

НЕ ЎСЁ ТАК, ЯК ХАЦЕЛАСЯ

Права ўдзельнічаць у аглядзе мастацкай самадзейнасці Барысаўскага раёна аспрэчвалі 27 калектываў. У іх занята больш 600 рабочых, служачых і калгаснікаў. Самадзейнасць у нас розных жанраў: ёсць хоры і вакальныя ансамблі, танцавальныя гурткі і дэкламатары. Усе яны былі прадстаўлены на раённым аглядзе.

Хочацца адзначыць нашых аматараў мастацкага чытання. Кожнае іх выступленне сведчыла аб тым, што яны любяць беларускае мастацкае слова, удумліва чытаюць творы нашых літаратараў. З пафасам прачытала верш Аркадзя Куляшова «Камуністы» ўдзельніца самадзейнасці раённага Дома культуры Святлана Жарнасек. З калектыву мастацкай самадзейнасці Недальскага сельскага клуба выступала Аляксандра Навіцкая. Яе любімы пісьменнік—Якуб Колас. Яго вершы яна чытала на аглядзе з вялікім натхненнем.

Больш чым у мінулыя гады выступіла на аглядзе танцавальных калектываў. Найбольш спадабаліся гледачам танцоры раённага Дома культуры і пасёлка імя Вароўскага.

Вызначыліся на аглядзе самадзейныя артысты Мсціжскага сельскага клуба. І жаночая вакальная група і музычнае трыо карысталіся ў гледачоў нязменным поспехам.

Аднак жа не ўсё так гладка ў нас ішло, як хацелася б. На агляд не прыехалі ўдзельнікі самадзейнасці з Карсаковіцкага, В.-Негкавіцкага, Баярскага, Вяляціцкага сельскіх клубаў. Кіраўнікі гэтых клубаў нядбайна адносяцца да мастацкай самадзейнасці. У Вяляцічах самадзейныя гурткі ў мінулым годзе працавалі даволі добра, а сёлета амаль спынілі сваё існаванне. І гэта ў саўгасе, дзе ёсць многа таленавітых людзей.

З болем даводзіцца сёння гаварыць, што ў Бродаўскім, Перасадскім і Чарневіцкім сельскіх Саветах зусім няма самадзейных гурткоў. А калгас «Новае жыццё» паслаў на раённы агляд усяго толькі аднаго чалавека — загадчыцу клуба.

А. ЛАЗАВЕНКА,
загадчык Барысаўскага раённага аддзела культуры.

УДЗЕЛЬНІКІ ЎСЕСАЮЗНАЙ ВЫСТАЎКІ

Акадэмія мастацтваў СССР разам з Міністэрствам культуры СССР арганізуе ў лістападзе выстаўку дыпломных работ навучэнцаў мастацкіх вучылішчаў краіны і вучылішчаў прыкладнога мастацтва. Ва Усесаюзнай мастацкай выстаўцы прымае ўдзел Мінскае мастацкае вучылішча. Сярод жывапісных палотнаў, скульптурных работ і эскізаў па прыкладному мастацтву, якія днямі будуць адпраўлены ў Маскву, дыпломныя карціны «Баня» Эльвіры Лапніцкай, «Пуцейцы» Пятра Свентухоўскага, скульптурныя работы «Праз Сіваш» Васіля Квасава, «Дружба народаў» Ларысы Ізотавай.

Не менш цікавыя пано «Жнівень» Марыі Кажамякінай, дэкаратыўнае пано «Па матывах беларускіх народных песень» Святланы Нартавай і іншыя.

Ва Усесаюзнай выстаўцы будуць удзельнічаць 19 маладых мастакоў Беларусі.

Зм. МАСЛАЎ.

ПРЫСВЯЧАЕЦЦА САВЕЦКАЙ МОЛАДЗІ

З 1-га па 30-е лістапада г. г. у рэспубліцы праводзіцца фестываль кінафільмаў аб савецкай моладзі.

Будуць паказаны мастацкія кінакарціны «Атэстат сталасці», «Балада пра салдата», «Вышыня», «Павел Карчагін», «Трывожная маладосць», «Гэта пачыналася так...», «Школа мужнасці», «На сямі вятрах», «Ляцяць жураўлі» і многія іншыя.

Р. ЗАЙЦАЎ.

ІГРАЮЦЬ МУЗЫКІ

Многа самабытных талентаў у Смаргонскім раёне. На аглядзе мастацкай самадзейнасці выступалі салісты-вакалісты, калгасныя хоры, аматары мастацкага чытання і танцоры.

Больш за ўсё мяне, ды і не толькі мяне, уразіла выступленне нашых музыкаў.

Парадаваў сваім выступленнем цымбальны аркестр раённага Дома культуры. У аркестры 34 музыканты. Ім кіруе заслужаны дзеяч культуры рэспублікі А. Дзяруга. Цымбальны аркестр з майстэрствам выканаў беларускі народны танец «Мікіта», украінскую народную песню «Сусідка», рускую народную песню «Свеціць месяц», вальс «Нарач», музыку якога напісаў сам Аляксандр Анісімавіч. Бурнымі воплескамі сустракала зала кожную новую рэч, якую выконваў цымбальны аркестр. Гэты таленавіты калектыў заваяваў права ўдзельнічаць на абласным аглядзе.

На аглядзе выступіў і аркестр народных інструментаў Залескага сельскага Дома культуры. У ім удзельнічаюць людзі розных узростаў і прафесій: калгаснік М. Жлукцік віртуозна іграе на гітары, пенсіянер Н. Дудко — на скрыпцы, вучні старэйшых класаў В. Пронін — на гітары, І. Токман — на акардэоне, служачы В. Котаў — на мандаліне. Аркестр выканаў танцы «Лявоніху», «Польку-Янку», «Карабейнікі», «На рэчаньку». Гарачымі апладысментамі ўзнагародзілі гледачы сельскіх музыкантаў-самавучак.

Здаўна Смаргоншчына славіцца і арыгінальнымі танцамі. І на раённым аглядзе выступілі танцоры. Яны хараша выканалі «Шаўцы» і «Смаргонскую кадрылю», танцы, якія нарадзіліся ў нашым раёне.

Ул. СУРМАЧ,
дырэктар Залескага сельскага Дома культуры.

НАВІНЫ КІНО ЗА РУБЯЖОМ

ГДР

На студыі «ДЭФА» заканчваюцца здымкі фільма па раману азербайджанскага пісьменніка Аляксандра Насібава «Тайнік на Эльбе» (сцэнарый П. Брока, рэжысёр Курт Юнг-Альзен). Герой рамана — не выдуманая асоба. Гэта смелы савецкі разведчык Аскер Керымаў, які працаваў у глыбокім тыле ворага і зрываў планы фашысцкай разведкі па захаванню сакрэтных ваенных архіваў. Ролю Аскера Керымава іграе папулярны кінаакцёр Петэр Мінеці.

Па заказе нямецкага тэлебачання пісьменнік Ганс Дзітэр экранізуе камедыю А. Астроўскага «Таленты і паклоннікі».

РУМЫНІЯ

Новы фільм кінастудыі «Букурэшці» «Твой блізкі чалавек» расказвае аб будаўніках буйнейшай у краіне гідраэлектрастанцыі імя Ул. І. Леніна ў Біказе. Аўтары карціны — драматург Пауль Эверак і рэжысёр Хорыя Папеску — ярка паказалі жыццё вялікай будоўлі сённяшняй Румыніі. У галоўнай ролі артыстка Сільвія Паповіч, вядомая нам па фільмах «Дарклэ» і «Мост будзе ўзарваны».

ІТАЛІЯ

«Падзенне Рымскай імперыі» — так будзе называцца фільм, які збіраецца здымаць амерыканскі рэжысёр Антоні Ман.

Рэжысёр Паола Кавара пачаў здымаць фільм аб моладзі еўрапейскіх дзяржаў. У фільме ёсць роля англійскага вучонага Бертрана Расела, якую будзе іграць сам Расел. «Я прыняў прапанову здымацца ў гэтым фільме, — сказаў філосаф, — таму што ён пра моладзь, а як вядома, я сам яшчэ вельмі малады».

ФРАНЦЫЯ

Аўтар сцэнарыя фільма «Летась у Марыенбадзе», удастоенага вышэйшай узнагароды Канскага кінафестывалю 1960 года, пісьменнік Ален Роб-Грытэ дэбютаваў як кінарэжысёр. Ён здымае ў Турцыі фільм «Неўміручая», дзе, апроч турэцкіх акцёраў, іграе вядомы крытык і рэжысёр французскай «новай хвалі» Жак Даніоль-Валькроз.

Польскі рэжысёр Антон Багдзевіч вядзе ў Парыжы перагаворы аб пастаноўцы першага сумеснага польска-французскага фільма аб жыцці Бальзака. Фірма «Шан-Элізе» запрасіла на ролю пісьменніка вядомага акцёра П'ера Брасёра.

ЗША

Галівудская кампанія «Браты Уорнер» пачынае здымкі фільма па адной з самых папулярных на Брадвеі аперэт «Мая фер ледзі», створанай па матывах камедыі Бернарда Шоу «Пігмаліён». Галоўную ролю выконвае Одры Хэпберн.

Адна з галівудскіх фірм вырашыла выпусціць новы кінаварыянт па матывах верша Эдгара По «Воран». На цэнтральную ролю запрошаны стары спецыяліст па фільмах «жахаў» 74-гадовы акцёр Барыс Карлаў.

Галоўны рэдактар Н. Е. ПАШКЕВІЧ.

Рэдакцыйная калегія: З. І. Азгур, А. І. БУТАКОЎ, К. Л. ГУБАРЭВІЧ, В. Ул. ІВАШЫН, А. Н. МАРЦІНОВІЧ (адказны сакратар), П. Ф. ПРЫХОДЗЬКА, Р. К. САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактар), М. Г. ТКАЧОЎ, І. З. ШАРАХОЎСКІ, І. Б. ШАЦІЛА, Р. Р. ШЫРМА.

«Литература и искусство» — орган Министерства культуры и правления Союза писателей БССР. Минск.

Адрас рэдакцыі: г. Мінск, вул. Захарава, 19 Тэлефоны: прыёмнай рэдакцыі—3-24-61, намесніка галоўнага рэдактара—3-25-25 адказнага сакратара—3-25-25, аддзела літаратуры—3-22-04, аддзела мастацтва — 3-24-62, аддзела культуры—3-22-04, выдавецтва—3-19-52, бухгалтэрыі—3-11-03

«Літаратура і мастацтва» выходзіць два разы на тыдзень: у аўторак і пятніцу

АТ 00232

Друкарня выдавецтва «Звязда».